

กรณีตัวอย่าง

อาจารย์สมชาย เป็นครูสอนอยู่ที่โรงเรียนแห่งหนึ่ง ได้เล่าว่าสมัยเป็นเด็กท่านเป็นนักเรียนที่ขี้เกียจ และไม่ชอบเรียนหนังสือ มักถูกลงโทษเสมอ ๆ เพราะไม่ส่งการบ้าน และยังขาดโรงเรียนบ่อยมาก ถ้าในหมู่บ้านมีงานบุญต่าง ๆ ไม่ว่าจะบวชนาค แต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ หรืองานวัด ท่านจะขาดโรงเรียนไปเล่นในงานและกินอาหารที่งานนั้น ๆ จนทำให้สอบตกถึงสองครั้ง

การสอบตกในครั้งที่สองทำให้แม่ร้องไห้และพูดกับท่านว่า "แม่ช่วยหาข่าวให้ลูกกินได้ หาเสื้อผ้าให้ใส่ไปโรงเรียนได้ หาสมุดดินสอและหนังสือเรียนให้ได้ แต่แม่ช่วยให้ลูกเรียนเก่งไม่ได้หรอก ลูกต้องช่วยตัวเอง ลูกสอบตกแม่เสียใจมาก ทำให้ลูกเสียเวลาและถูกคนอื่นมองว่าเป็นคนโง่ แต่แม่รู้ว่าลูกไม่ได้โง่เพียงแต่ไม่ขยันเท่านั้นเอง" ตอนนั้นท่านอยู่ป. 4 เห็นแม่ร้องไห้ก็สงสารและรู้ตัวเองทำผิดทำให้แม่เสียใจจนร้องไห้ จึงสัญญาว่าจะไม่ให้สอบตกอีกเป็นอันขาด วันรุ่งขึ้นท่านเข้าไปเล่าเรื่องให้ครูประจำชั้นฟัง และถามครูว่าจะทำอย่างไรจึงจะเรียนหนังสือเก่ง ครูประจำชั้นแนะนำว่า "ขอให้ขยันมาโรงเรียน และตั้งใจเรียน ทำการบ้านและแบบฝึกหัดต่าง ๆ ที่ครูสั่ง เมื่อกลับบ้านก็อ่านหนังสือบ้าง" ตั้งแต่วันนั้นมาท่านก็เริ่มปฏิบัติตามคำแนะนำของครูถึงรู้ว่าการเรียนไม่ใช่เรื่องยากเลย เพราะท่านสอบไม่ตกอีกเลย และยังได้คะแนนดีอีกด้วย เมื่อจบโรงเรียนแห่งนั้นท่านก็ไปเรียนต่อจนจบและสอบเป็นครูได้

คำถาม

- การสอบตกของครูสมชายมีสาเหตุมาจากอะไร
- ครูสมชายกลับตัวใหม่ได้เพราะอะไร
- ถ้าหากครูสมชายไม่ยอมแก้ไขตัวเอง นักเรียนคิดว่าครูสมชายจะเป็นอย่างไร
- นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรเมื่อฟัง (อ่าน) เรื่องนี้
- ข้อคิดที่นักเรียนได้จากเรื่องนี้ คืออะไร

แผนการสอนที่ 14

การพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เวลา 4 คาบ
เรื่อง การตรงต่อเวลา ครั้งที่ 6 สรุปผลการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการตรงต่อเวลา

ความคิดรวบยอด

การสรุปข้อคิดและหลักการหลังจากการจัดกิจกรรมการสอนเนื้อหามาแล้ว เป็นการทบทวนความรู้และประสบการณ์ในการเรียนการสอนเพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลที่จะนำไปปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่องต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

หลังจากเรียนเนื้อหาจนจบแล้วนักเรียนจะสามารถ

1. สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการเป็นผู้ตรงต่อเวลาได้
2. เขียนแสดงความรู้สึกร่วมต่อการเรียนด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ได้
3. เขียนบอกถึงความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับพฤติกรรมตรงต่อเวลาของตนเองได้

คุณลักษณะที่ต้องการด้านกลุ่มสัมพันธ์

1. รับทราบข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดกับคนอื่น ๆ ในห้องเรียนได้
2. มีความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจกัน ยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อนในห้องเรียน
3. ทำงานด้วยความสามัคคี มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

เนื้อหาด้านความรู้

การอภิปรายสรุปเนื้อหาและกิจกรรมที่เรียนผ่านมาแล้ว เป็นการทบทวนความรู้ที่นักเรียนได้เรียนมาแล้ว เพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองในเรื่องอื่นต่อไป

พฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องการตรงต่อเวลา ที่ต้องการฝึกให้กับนักเรียนหลังจากการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผ่านมา มีดังนี้

1. มาโรงเรียนทันเวลา

2. เข้าแถวเคารพธงชาติทันเวลา
3. ทำงานในหน้าที่รับผิดชอบของตนเอง ได้สำเร็จทันเวลา
4. เข้าห้องเรียนตรงเวลา
5. ส่งงานหรือแบบฝึกหัดตรงเวลา
6. มาทันเวลาตามกำหนดนัดหมาย
7. เข้าแถวกลับบ้านตรงเวลา

เนื้อหาต้านกลุ่มสัมพันธ์

ในการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองในเรื่องการตรงต่อเวลา ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านกลุ่มสัมพันธ์ดังต่อไปนี้

1. รู้จักบทบาทหน้าที่ของตน และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
2. สามารถเสนอความคิดเห็นที่มีประโยชน์ต่อกลุ่มได้
3. สามารถร่วมมือกันวางแผนในการแก้ปัญหาของกลุ่มได้
4. ปฏิบัติตนตามข้อตกลงของกลุ่มได้
5. รายงานผลของการปฏิบัติตนให้กลุ่มรับทราบได้
6. มีความเห็นอกเห็นใจและให้ความช่วยเหลือกัน ในกลุ่ม
7. วิเคราะห์ปัญหาในการทำงานของกลุ่มได้
8. ร่วมกันพิจารณาข้อบกพร่องของสมาชิกในกลุ่มและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขได้

ข้อดีในการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่ผ่านมา

1. ให้ความร่วมมือกันในการทำงานกลุ่มเป็นอย่างดี
2. ให้การยอมรับกันในกลุ่ม ไม่มีการขัดแย้งกันรุนแรง
3. ร่วมกันปฏิบัติตามข้อตกลงด้วยความตั้งใจ

ข้อบกพร่องในการทำงานกลุ่มที่ผ่านมา

1. สมาชิกกลุ่มบางคนแสดงความคิดเห็นน้อยเกินไป
2. สมาชิกบางคนไม่ปฏิบัติตามมติและข้อตกลงของกลุ่ม
3. สมาชิกบางคนปฏิบัติตนไม่สม่ำเสมอเสมอไป

4. หัวหน้ากลุ่มยังทำหน้าที่ได้ไม่สมบูรณ์
5. ผู้สังเกตการณ์การทำงานกลุ่มยังไม่สะท้อนผลการทำงานกลุ่มอย่างตรงไปตรงมา
สื่อการเรียนการสอน

1. แผนภูมิพฤติกรรมการตรงต่อเวลา
2. แผนภูมิข้อข้อดีข้อเสียในการทำงานกลุ่มที่ผ่านมา

กิจกรรมการเรียนการสอน

ก. ชี้นำ

ครูสรุปถึงกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียน และปฏิบัติเรื่องการตรงต่อเวลามาแล้ว 5 ครั้ง แล้วคิดแผนภูมิ และสนทนาข้อดีของนักเรียนในการเรียนการทำกิจกรรมและการทำงานกลุ่มที่ครูรวบรวมและบันทึกไว้ และข้อบกพร่องในการทำกิจกรรมและการทำงานกลุ่มที่ครูพบและบันทึกไว้

ข. ชี้นำสอน

1. ให้นักเรียนเขียนแสดงความรู้สึก ต่อการเรียนการสอนที่ผ่านมาตามหัวข้อ
 - นักเรียนรู้สึกอย่างไรต่อการเรียนและการทำงานกิจกรรมที่ผ่านมา
 - สิ่งที่นักเรียนรู้สึกชอบในการเรียนและทำงานกิจกรรมที่ผ่านมา
 - สิ่งที่นักเรียนอยากให้มีการเรียนครั้งต่อไป
 - ประโยชน์ที่นักเรียนได้จากการเรียนและทำงานกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
2. ให้นักเรียนแยกเข้ากลุ่มเพื่อร่วมกันประเมินผลการทำกิจกรรมกลุ่มที่ผ่านมา
 - กิจกรรมกลุ่มเกิดประโยชน์ต่อกลุ่มของนักเรียนหรือไม่ ถ้าเกิด เกิดอย่างไร
 - สมาชิกพอใจ หรือสบายใจในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันมากน้อยเพียงใด
 - มีปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้างในการทำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียน
 - ถ้าต่อไปต้องทำกิจกรรมกลุ่มอีก นักเรียนคิดว่าดีหรือไม่ และสมาชิกกลุ่มควรปฏิบัติตัวอย่างไร
3. ให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอข้อสรุปของกลุ่มหน้าชั้นเรียน
4. ร่วมกันเพิ่มเติม สิ่งที่นักเรียนยังไม่ชัดเจน และให้คำแนะนำในการปฏิบัติ ยกย่องชมเชยให้กำลังใจแก่นักเรียนในการปฏิบัติต่อไป

ง. ขั้นสรุป

5. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความหมายและพฤติกรรมตรงต่อเวลา และสิ่งที่นักเรียนควรปฏิบัติในการทำงานเป็นกลุ่ม

จ. ขั้นวัดผล

6. ให้นักเรียนเขียนแสดงความรู้สึกที่มีต่อการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผ่านมา และความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมตรงต่อเวลาของนักเรียนหลังจากที่ได้เรียนด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

การประเมินผล

ประเมินผลจาก

1. การสังเกตการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน การตอบคำถาม และการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน
2. การเขียนแสดงความรู้สึกของนักเรียนต่อการเรียนการสอน ในชั้นสอนข้อที่ 1
3. ผลการเขียนแสดงความรู้สึก และการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมด้านการตรงต่อเวลาในชั้นวัดผล

การสังเกตด้านกลุ่มสัมพันธ์

1. สังเกตความสัมพันธ์และความร่วมมือภายในห้องเรียน
2. สังเกตวิธีการในการทำกิจกรรมและการแก้ไขปัญหาในการทำงานของนักเรียน

แผนการสอนที่ 15

การพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ความซื่อสัตย์ ครั้งที่ 1

เวลา 4 คาบ

ความคิดรวบยอด

ความซื่อสัตย์ เป็นคุณสมบัติที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยฝึกให้เด็กเป็นผู้ที่มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ

จุดประสงค์การเรียนรู้

หลังจากเรียนเนื้อหาแล้ว นักเรียนจะสามารถ

1. บอกความหมายของการมีความซื่อสัตย์ได้
2. บอกผลดีของผู้ที่มีความซื่อสัตย์ได้
3. บอกผลเสียของผู้ที่ไม่มีความซื่อสัตย์ได้
4. ทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้องอย่างน้อย 4 ข้อ จาก 5 ข้อ

คุณลักษณะที่ต้องการด้านกลุ่มสัมพันธ์

1. แบ่งหน้าที่ภายในกลุ่มและรับผิดชอบต่อหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มได้
2. เสนอความคิดเห็นต่อการทำงานกลุ่มได้
3. มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

เนื้อหาด้านความรู้

ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ ทั้งต่อตนเอง และต่อผู้อื่น มีความจริงใจ มีสัจจะ ไม่พูดโกหก ไม่พูดบิดเบือนอำพรางความจริง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม ไม่พูดยุยงให้เกิดความแตกแยก ไม่คิดคดโกงเอาเปรียบผู้อื่น ไม่พูดคำหยาบต่าง ๆ เป็นต้น ประกอบไปด้วยพฤติกรรมที่พึงประสงค์ 7 พฤติกรรม (ดังรายละเอียดในบัตรเนื้อหา ภาคผนวก)

เนื้อหาต้านกลุ่มสัมพันธ์

ในการจัดการเรียนการสอน ต้องให้ผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง เพราะการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมก็ต่อเมื่อผู้เรียนเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง หรือเกิดจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้กับผู้อื่น ด้วยการร่วมกันวิเคราะห์กิจกรรม ประสบการณ์ และพฤติกรรมการเรียนรู้ อันจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างถ่องแท้ ยิ่งถ้ากลุ่มมีความสามารถในการวิเคราะห์กิจกรรม และประสบการณ์การเรียนรู้แล้ว จะช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของตนเองต่อไปได้

สื่อการเรียน

1. บัตรเนื้อหาเรื่อง ความซื่อสัตย์
2. แผนภูมิพฤติกรรมย่อยความซื่อสัตย์
3. ลูกอม 3 ชนิด ชนิดละ 5 เม็ด

กิจกรรมการเรียนการสอน

ก. ขั้นนำ

1. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 5 คน โดยครูใช้เทคนิคการให้รางวัลด้วยการพูด ชมเชยการตั้งใจเรียนของนักเรียน และให้รางวัลลูกอมคนละ 1 เม็ด โดยให้นักเรียนกลุ่มที่ชนะในวงจรการพัฒนาที่ผ่านมาเลือกก่อน เรียงลำดับกันไป (ครูเตรียมลูกอมมา 3 ชนิด ชนิดละ 5 เม็ด รวม 15 เม็ด เท่ากับจำนวนนักเรียน) เมื่อนักเรียนได้ลูกอมครบทุกคนแล้ว ให้นักเรียนรวมกลุ่มผู้ที่ได้ลูกอมชนิดเดียวกันโดยเร็วที่สุด

2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแบ่งหน้าที่กันภายในกลุ่ม (เลือกหัวหน้า เลขานุการกลุ่ม ผู้สังเกตการณ์ และสมาชิกกลุ่ม)

ข. ขั้นสอน

กิจกรรมสอนเนื้อหาและความคิดรวบยอด

3. ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาเรื่องความซื่อสัตย์ จากบัตรเนื้อหา
4. ร่วมกันสรุปและทำความเข้าใจกับเนื้อหาเรื่องความซื่อสัตย์

ขั้นวิเคราะห์กิจกรรมและสร้างความคิด

5. ให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นถึงลักษณะของพฤติกรรมของความซื่อสัตย์ผลดีของการมีความซื่อสัตย์ ผลที่จะเกิดขึ้นถ้าไม่มีความซื่อสัตย์ และตกลงกันว่านักเรียนควรประพฤติตนให้เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ อย่างน้อยในพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ทั้ง 7 พฤติกรรม (ดังรายละเอียดในบัตรเนื้อหา)

ค. ขั้นอภิปราย

ขั้นการให้เหตุผลและการตัดสินใจ

6. ถามความคิดเห็นและการตัดสินใจของนักเรียนที่จะฝึกปฏิบัติตน ให้เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ โดยต้องการให้นักเรียนทุกคนฝึกปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ให้ได้ครบทั้ง 7 พฤติกรรม

7. ครูชี้แจงนักเรียนถึงการฝึกปฏิบัติ และช่วยเหลือกันเป็นกลุ่ม โดยมีรางวัลสำหรับผู้ปฏิบัติดีที่สุดในกลุ่มในแต่ละวันเป็นดาวของกลุ่ม และเมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองเรื่อง ความซื่อสัตย์แล้ว จะมีการคัดเลือกดาวของกลุ่มเป็นดาวของห้องเรียน 1 คน และกลุ่มที่มีสมาชิกปฏิบัติพฤติกรรมความซื่อสัตย์ได้มากที่สุดด้วยความสม่ำเสมอจะได้รับรางวัลเป็นกลุ่มยอดเยี่ยม แล้วให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม และตกลงรางวัลสำหรับดาวของห้องเรียน และกลุ่มยอดเยี่ยม

ง. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

8. ร่วมกันสรุปเนื้อหา และทบทวนพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ ตามแผนภูมิที่ครูเขียน แล้วติดไว้ในห้องเรียน

9. ครูให้คำแนะนำในการสังเกตการณ์การทำงาน และแจกแบบบันทึกการสังเกตการณ์การทำงานกลุ่มให้กับผู้สังเกตการณ์ของแต่ละกลุ่ม

10. ให้แต่ละกลุ่มร่วมปรึกษาและวางแผนการปฏิบัติของกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ อภิปรายถึงพฤติกรรมที่ไม่แน่ใจว่าจะปฏิบัติได้ และร่วมกันหาวิธีการแก้ไขล่วงหน้า

11. ให้ตัวแทนของกลุ่มเสนอแผนการปฏิบัติและข้อตกลงของกลุ่ม แล้วให้ผู้สังเกตการณ์การทำงานกลุ่มนำเสนอผลการสังเกตการณ์

12. ครูเพิ่มเติมจุดที่บกพร่องในการทำงานกลุ่ม และให้กำลังใจในการปฏิบัติแล้วให้แต่ละกลุ่มส่งแผนการปฏิบัติและข้อตกลงของกลุ่ม

จ. ชิ้นวัดผล

13. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด 5 ข้อ

การประเมินผลด้านเนื้อหา

ประเมินจาก

1. การสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการเรียนและการตอบคำถาม
2. การตรวจแบบฝึกหัด

การประเมินผลด้านกลุ่มสัมพันธ์

1. สังเกตความสัมพันธ์และความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม
2. จากแผนการปฏิบัติและข้อตกลงในการปฏิบัติของแต่ละกลุ่ม
3. จากผลของการทำงานกลุ่ม

แบบฝึกหัดแผนการสอนที่ 15 เรื่อง ความซื่อสัตย์

ชื่อ..... นามสกุล เลขที่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คำสั่ง

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้โดยเติมคำตอบให้ถูกต้องในแต่ละข้อ

1. ความซื่อสัตย์ หมายถึง _____

2. ถ้าเพื่อนทำการบ้านเองไม่ได้ นักเรียนจะให้เพื่อนลอกหรือไม่ เพราะอะไร

3. ถ้านักเรียนเก็บเงินได้ 5 บาท ในห้องเรียน โดยไม่มีคนเห็น นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะอะไร _____

4. ถ้านักเรียนได้ให้คำสัญญากับเพื่อนไว้ จะปฏิบัติตามหรือไม่ เพราะอะไร

5. จงยกตัวอย่างความซื่อสัตย์ที่นักเรียนควรปฏิบัติมา 5 ตัวอย่าง

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

บัตรเนื้อหา

เรื่อง ความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมตรงไปตรงมาทั้งต่อตนเองและผู้อื่น มีสัจจะมีความจริงใจไม่พูดโกหก ไม่พูดบิดเบือนอำพรางความจริง ไม่ยุยงให้เกิดความแตกแยกไม่พูดคำหยาบคาย เป็นต้น

ตัวอย่างความซื่อสัตย์ที่นักเรียนควรปฏิบัติ

1. พูดความจริงและปฏิบัติตามคำพูดของตนเองอยู่เสมอ นักเรียนที่พูดโกหกหรือไม่ค่อยปฏิบัติตามคำพูดของตนเองจะทำให้ผู้อื่นหมดความเชื่อถือเกิดความเสียหายต่อตนเอง ถูกผู้อื่นดูหมิ่นว่าเป็นผู้เชื่อถือไม่ได้ไม่มีเกียรติ ส่วนการพูดความจริงจะได้รับการเชื่อถือและไว้วางใจนับเป็นเกียรติและเป็นผลดีสำหรับตนเอง
2. การไม่พูดแก้ตัวเมื่อตนเองกระทำความผิด คือ ทำแล้วต้องกล้าที่จะยอมรับในผลของการกระทำ ผู้ที่ทำผิดแล้วกล้ารับผิดถือว่าเป็นผู้มีความกล้าหาญ และมีความซื่อสัตย์ที่ไม่บ่ายความผิดที่ตนกระทำให้กับผู้อื่น
3. ไม่ลักขโมยหรือหยิบใช้สิ่งของของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต การหยิบใช้สิ่งของของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเป็นการกระทำที่ล่วงละเมิดในสิทธิและสิ่งของของผู้อื่น และถ้าใช้แล้วไม่ส่งคืนโดยที่เจ้าของเขาไม่ทราบถือเป็นการลักขโมย ซึ่งมีความผิดตามกฎหมาย ดังนั้นต้องขออนุญาตก่อนที่จะใช้สิ่งของของผู้อื่น หรือถ้าหากจำเป็นมากและขออนุญาตไม่ทันต้องแจ้งให้เจ้าของเขาทราบและขอโทษภายหลัง
4. การนำสิ่งของที่เก็บได้ส่งคืนเจ้าของหรือนำส่งครูให้ประกาศหาเจ้าของ เพราะมีบ่อยครั้งที่นักเรียนลืมสิ่งของหรือทำตกหล่นหาย ทำให้เสียทรัพย์สิน ดังนั้นผู้ที่พบแล้วนำส่งคืนเจ้าของหรือให้ครูประกาศหาเจ้าของ เป็นการกระทำที่น่ายกย่อง และควรกระทำเป็นอย่างยิ่ง
5. การลอกการบ้านผู้อื่น นักเรียนควรจะได้ทำการบ้านด้วยตัวเอง จะช่วยให้มีความรู้ความเข้าใจในวิชานั้นดียิ่งขึ้น การลอกการบ้านของผู้อื่นจะไม่ได้ใช้ความรู้ของตนเอง และจะไม่ทราบว่าตนไม่เข้าใจเนื้อหาส่วนใด ซึ่งมีค่าเท่ากับคนที่ไม่ทำการบ้านมาและยังจะทำให้ครูเข้าใจผิดคิดว่านักเรียนเข้าใจบทเรียนนั้นแล้ว เพราะทำการบ้านได้ถูก หรือถ้าเพื่อนผิดก็ผิดด้วย อันเป็นผลเสียต่อตนเอง และยังปลูกฝังนิสัยการเป็นคนมักง่ายอีกด้วย

6. ไม่หลบหนีการเรียนหรือหนีโรงเรียน การมาโรงเรียนและเรียนหนังสือเป็นหน้าที่ และเป็นงานของนักเรียน ดังนั้น การไม่เข้าห้องเรียนหรือหนีกลับบ้านก่อนถึงเวลาเลิกเรียนจึง ถือเป็นการหลบหนีกงาน ไม่ซื่อสัตย์ต่องานและหน้าที่ของตนเอง หากเกิดอุบัติเหตุหรือประสบ อันตรายขึ้นกับตัวนักเรียน ครูอาจให้ความช่วยเหลือไม่ทัน

7. การไม่พูดโยนความผิดให้ผู้อื่น เมื่อตนกระทำความผิด คือ การไม่พูดขัดทอดใส่ร้ายให้ผู้อื่นที่ไม่ได้เกี่ยวข้องได้รับความเสียหาย หรือทำให้เขาเดือดร้อนเพราะการพูดขัดทอด ใส่ร้าย ต่าง ๆ

ผลดีของการมีความซื่อสัตย์

1. ทำให้เป็นที่น่าเชื่อถือของผู้อื่น
2. ช่วยให้คบค้าสมาคม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น
3. ช่วยให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
4. ช่วยให้ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิต
5. ช่วยรักษาชื่อเสียงของตนเอง และวงศ์ตระกูล

ผลเสียของการขาดความซื่อสัตย์

1. ทำให้ผู้อื่นขาดความเชื่อถือและไว้วางใจ
2. ทำให้ผู้อื่นไม่อยากคบค้าสมาคมด้วย
3. ทำให้ไม่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข
4. อาจทำให้เกิดความล้มเหลวในการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิต
5. ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของตนเอง และวงศ์ตระกูล

แผนการสอนที่ 16

การพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ความซื่อสัตย์ ครั้งที่ 2 ความซื่อสัตย์ทางกาย เวลา 4 คาบ

ความคิดรวบยอด

การสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนได้ปฏิบัติและร่วมกันวิเคราะห์สรุปความรู้ เป็นการสอนจากการปฏิบัติที่ให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

หลังจากเรียนเนื้อหาจบแล้วนักเรียนจะสามารถ

1. ยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการมีความซื่อสัตย์ได้
2. บอกถึงผลดีของการมีความซื่อสัตย์ทางกายได้
3. บอกวิธีการปฏิบัติเพื่อให้เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ทางกายได้
4. สรุปข้อคิดจากการเล่นเกมแลกเงินได้
5. ทำแบบฝึกหัดได้อย่างน้อย 4 ข้อ จาก 5 ข้อ

คุณลักษณะที่ต้องการด้านกลุ่มสัมพันธ์

1. เสนอแนวความคิดในการแก้ปัญหาให้กับกลุ่มได้
2. ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้
3. ใช้กระบวนการกลุ่มในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้
5. ปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ได้อย่างน้อย 5 พฤติกรรม จากพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ 7 พฤติกรรม

เนื้อหาด้านความรู้

ความซื่อสัตย์เป็นการประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริง ทั้งทางกาย วาจา และใจ

ซื่อสัตย์ทางกาย เช่น การไม่คดโกงผู้อื่นถึงแม้จะมีโอกาส การไม่ลอกการบ้านหรือ

ข้อสอบเพื่อน ไม่ลักขโมยหรือหยิบใช้สิ่งของของผู้อื่นโดยไม่ขออนุญาตเจ้าของเขาก่อน การนำสิ่งของที่เก็บได้ส่งคืนเจ้าของ หรือนำส่งครูเพื่อประกาศหาเจ้าของ การไม่หลบหนีการเรียนหรือหนีโรงเรียน การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความสุจริตและซื่อตรง เป็นต้น

เนื้อหาต้านกลุ่มสัมพันธ์

การให้นักเรียนได้กระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน และฝึกวิเคราะห์วิจารณ์ อภิปราย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่มจะช่วยให้นักเรียนมองเห็นแนวความคิดหลาย ๆ ด้าน ซึ่งจะเกิดความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

สื่อการเรียนการสอน

1. เงินเหรียญสิบบาท	15	เหรียญ
2. เงินเหรียญห้าบาท	15	เหรียญ
3. เงินเหรียญบาท	75	เหรียญ
4. เงินเหรียญห้าสิบลต่างค์	30	เหรียญ
5. เงินเหรียญยี่สิบลต่างค์	30	เหรียญ
6. แผนภูมิเพลงความซื่อสัตย์		

กิจกรรมการเรียนการสอน

ก. ชี้นำ

1. ให้นักเรียนร้องเพลง "ความซื่อสัตย์" แล้วร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาของเพลง

เพลงความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์เป็นสมบัติของคนดี หากใครไม่มีชาตินี้เอาดีไม่ได้
มีความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอดตมไป คดโกงแล้วไซ้รช่าน่าอายไร้คุณธรรม
(ทำนองเพลงความเกรงใจ)

ข. ขั้นสอน

กิจกรรมสอนเนื้อหาและความคิดรวบยอด

2. ให้นักเรียนเล่นเกม "แลกเงิน" โดยมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมคือ

2.1 ให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลม

2.2 ครูชี้แจงวิธีการในการเล่นว่า ครูจะแจกเงินให้นักเรียนคนละ 21.50 บาท

โดยมี

- เหรียญ 10 บาท	1 เหรียญ	รวม	10 บาท
- เหรียญ 5 บาท	1 เหรียญ	รวม	5 บาท
- เหรียญ 1 บาท	5 เหรียญ	รวม	5 บาท
- เหรียญ 50 สตางค์	2 เหรียญ	รวม	1 บาท
- เหรียญ 25 สตางค์	2 เหรียญ	รวม	.50 บาท

หลังจากนักเรียนได้เงินแล้วครูจะทดสอบความรู้ความจำของนักเรียนโดยให้นักเรียนไปแลกเหรียญต่าง ๆ กับเพื่อนในห้องให้ได้มากที่สุด ในเวลาอันรวดเร็ว ด้วยวิธีการทำเหรียญไว้ในมือแล้วเดินไปแลกกับคนอื่นโดยบอกเพื่อนว่าเขาต้องการแลกเหรียญอะไรกับเหรียญอะไร เช่น ต้องการแลกเหรียญ ห้าสิบลสตางค์และเหรียญสลึง กับเหรียญบาท ก็ยื่นเหรียญห้าสิบลสตางค์ 1 เหรียญ และเหรียญยี่สิบลสตางค์สองเหรียญให้เพื่อน แล้วรับเหรียญบาทมา จากนั้นจึงไปแลกกับคนอื่นต่อ ๆ ไป จนกว่าครูจะให้สัญญาณหยุด

2.3 ให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ

2.4 ครูแจกเงินให้นักเรียนคนละ 21.50 บาท (เตรียมใส่ถุงไว้ก่อน)

2.5 ครูให้สัญญาณเริ่มเล่น และคอยดูแลการทำกิจกรรมของนักเรียนจนเห็นว่านักเรียนแลกเปลี่ยนกันอย่างทั่วถึงจึงให้สัญญาณหยุด

2.6 ให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลมเช่นเดิม

3. ให้นักเรียนวางเงินลงตรงหน้าตัวเองแล้วนับจำนวนเงิน

4. ครูพูดคุยซักถามกับนักเรียนตามแนวคำถาม

- นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับการแลกเงิน ยากหรือไม่ สนุกหรือไม่
- ใครรวยขึ้นกว่าเดิม (มีเงินมากกว่า 21.50 บาท)
- ใครจนกว่าเดิม (มีเงินน้อยกว่า 21.50 บาท)
- ใครที่ไม่รวยไม่จน (มีเงิน 21.50 บาทเท่าเดิม)

5. ครูแยกนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มคนรวย กลุ่มคนจน และกลุ่มคนที่ไม่รวยไม่จน

6. ครูซักถามนักเรียนทีละกลุ่ม แล้วเขียนคำตอบบนกระดานดำ

- กลุ่มคนจนเพราะอะไรจึงเหลือเงินน้อยลง
- กลุ่มคนรวยทำอะไรจึงได้เงินเพิ่มขึ้น
- กลุ่มคนไม่รวยไม่จนทำอะไรเวลาแลกเงิน
- กลุ่มคนจนเสียตายนเงินหรือไม่ รู้ตัวหรือไม่ว่าใครแลกผิด และรู้สึกอยากจะได้เงินคืนหรือไม่
- กลุ่มคนรวยดีใจหรือไม่ที่ได้เงินเพิ่มมากขึ้น อยากจะคืนเงินให้เจ้าของหรือไม่ และรู้หรือไม่ว่าเงินที่ได้กินมานั้นเป็นของใครบ้าง
- นักเรียนเล่นเกมนี้แล้วเกิดแนวความคิดอะไรบ้าง

ขั้นวิเคราะห์พฤติกรรมและสร้างความคิด

7. ให้นักเรียนยกตัวอย่างการกระทำที่เอาเปรียบ คดโกงผู้อื่นหรือการลักขโมยสิ่งของของผู้อื่น แล้วร่วมกันสรุปว่าการกระทำนั้นดีหรือไม่ หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อผู้อื่นอย่างไรบ้าง เช่น การขายของแพงทำให้ผู้มีรายได้น้อยเดือดร้อน การกั๊กแล้วไม่ใช้คืนตามสัญญา การทอนเงินขาดหรือทอนเงินเกิน ทำให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเอง หรือต่อผู้ เป็นต้น

8. ครูอธิบายนักเรียนว่า ในสังคมเราทุกวันนี้มีการเอาเปรียบกันเพื่อตัวเอง อยู่เสมอ คนที่ได้เปรียบก็ดีใจ และพยายามที่จะคดโกงให้ได้มามาก ๆ คนที่ถูกโกงถูกเอาเปรียบก็เสียตายน เสียใจ เกิดความลำบาก คนที่โกงไปก็ไม่ได้คำนึงถึงคนที่เสียไปว่าเขาเดือดร้อน และลำบากเพียงไรทำให้ไม่เห็นใจไม่สงสาร และถ้าเกิดกรณีอย่างนี้มาก ๆ สังคมก็จะเดือดร้อนจะไว้วางใจใครไม่ได้ เกิดความเห็นแก่ตัวและวุ่นวายมากยิ่งขึ้น

ค. ขั้นอภิปราย

ขั้นการให้เหตุผลและการตัดสินใจ

9. ให้นักเรียนเข้ากลุ่ม เลือกผู้สังเกตการณ์เพื่อรับคำแนะนำในการสังเกตการทำงานกลุ่ม และแบบสังเกตการณ์การทำงานกลุ่มจากครู

10. ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายในกลุ่มตามหัวข้อ

- คนที่มีความซื่อสัตย์ กับคนที่คดโกง นักเรียนจะยึดถือแบบใคร เพราะอะไร
- นักเรียนควรปฏิบัติตนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์หรือไม่เพราะอะไร
- นักเรียนจะปฏิบัติตนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์อย่างไรได้บ้าง

11. ให้ตัวแทนกลุ่มและผู้สังเกตการณ์ นำเสนอผลการอภิปรายกลุ่ม และผลการสังเกตการณ์การทำงานกลุ่ม

12. ครูเพิ่มเติมการอภิปรายของนักเรียน

ง. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

13. ร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม ตามแนวคำถาม

- กิจกรรมนี้นักเรียนได้ความคิดอะไรบ้าง
- นักเรียนจะนำข้อคิดที่ได้ในวันนี้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร

14. ร่วมกันทบทวนถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ทั้ง 7 พฤติกรรม (จากแผนการสอนที่ 16) ความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องปฏิบัติ และประโยชน์ของการปฏิบัติ

15. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสำรวจสมาชิกในกลุ่มว่ามีใครที่สามารถปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ได้ครบทั้ง 7 พฤติกรรม ให้กลุ่มบันทึกชื่อและยกย่องชมเชย จากนั้นให้สำรวจสมาชิกที่ไม่สามารถปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ได้ครบ ให้บันทึกชื่อสมาชิกและพฤติกรรมที่ยังปฏิบัติไม่ได้ จากนั้นให้สมาชิกผู้นั้นชี้แจงเหตุผลที่ปฏิบัติไม่ได้ ให้กลุ่มร่วมกันวางแผนให้คำแนะนำเพื่อให้สมาชิกสามารถปฏิบัติได้

16. ให้แต่ละกลุ่มคัดเลือกผู้ที่ปฏิบัติได้ดีที่สุดในกลุ่มเป็นดาวประจำกลุ่ม เป็นตัวอย่างที่ดี

17. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอผลการสำรวจการปฏิบัติพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของสมาชิก และเสนอชื่อดาวของกลุ่มเพื่อรับรางวัล

18. ครูเพิ่มเติมการนำเสนอของนักเรียนให้แนวทางและกำลังใจแก่ผู้ที่ยังปฏิบัติไม่ได้ ให้กำลังใจและชมเชยผู้ที่ปฏิบัติได้ดี

จ. ขั้นวัดผล

19. ให้นักเรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนอีกครั้ง โดยปฏิบัติเช่นเดียวกับกิจกรรมในขั้นสอนที่ผ่านมา

20. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด 5 ข้อ

การประเมินผลด้านเนื้อหา

ประเมินจาก

1. การสังเกตความสนใจในการเรียน การทำกิจกรรม และการตอบคำถาม
2. การมีส่วนร่วมในการร้องเพลงและเล่นเกม
3. การตรวจแบบฝึกหัด

การประเมินด้านกลุ่มสัมพันธ์

1. ประเมินจากความสัมพันธ์และความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม
2. ประเมินจากผลงานของกลุ่มและผลการสังเกตการณ์การทำงานกลุ่ม
3. ประเมินจากความตั้งใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรมของสมาชิกกลุ่ม

แบบฝึกหัดแผนการสอนที่ 16 ความซื่อสัตย์ทางกาย

ชื่อ นามสกุล เลขที่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คำสั่ง

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ โดยเติมคำตอบลงในช่องว่าง

1. จงยกตัวอย่างที่แสดงถึงการมีความซื่อสัตย์ทางกาย 4 ตัวอย่าง

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)

2. จงยกตัวอย่างที่ไม่ใช่การกระทำที่เป็นความซื่อสัตย์ทางกาย 4 ตัวอย่าง

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)

3. จงบอกถึงผลดีของการมีความซื่อสัตย์ 3 ข้อ

- 1)
- 2)
- 3)

4. จงบอกถึงผลเสียที่เกิดจากการไม่มีความซื่อสัตย์ทางกาย 3 ข้อ

- 1)
- 2)
- 3)

5. ข้อคิดที่นักเรียนได้จากการเรียนในครั้งนี้ คือ

.....

แผนการสอนที่ 17

การพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ความซื่อสัตย์ ครั้งที่ 4 ความซื่อสัตย์ทางวาจา เวลา 4 คาบ

ความคิดรวบยอด

ตัวอย่างหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นบทเรียนที่ดีการให้เด็กได้ร่วมกันคิดวิเคราะห์เหตุการณ์ให้เห็นถึงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นแล้ว จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้การคิดของเด็กเอง จะช่วยให้เกิดความเข้าใจได้ดี

จุดประสงค์การเรียนรู้

หลังจากเรียนเนื้อหาแล้ว นักเรียนจะสามารถ

1. บอกผลดีของการมีความซื่อสัตย์ทางวาจาได้
2. บอกผลเสียของการไม่มีความซื่อสัตย์ทางวาจาได้
3. สรุปข้อคิดจากการฟังนิทานเรื่องรอดตัวเพราะรักษาความสัตย์ได้
4. สรุปข้อคิดจากการศึกษาข่าวตามที่กำหนดให้ได้
5. ทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้อง อย่างน้อย 3 ข้อ จาก 4 ข้อ

คุณลักษณะที่ต้องการด้านกลุ่มสัมพันธ์

1. เสนอแนวความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มได้
2. มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. ปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ได้อย่างน้อย 6 พฤติกรรม
จากพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ 7 พฤติกรรม

เนื้อหาด้านความรู้

ความซื่อสัตย์ เป็นการประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม ตรงต่อความเป็นจริง ทั้งทางกาย
ทางวาจา และทางใจ

ความซื่อสัตย์ทางวาจา หรือการรักษาความสัตย์ เป็นการประพฤติปฏิบัติตามคำพูดของตนเองหรือคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้กับผู้อื่น ไม่พูดจาโกหก หรือพลิกแพลงคำพูดให้ผู้อื่นเข้าใจผิด บิดเบือนความจริง รวมทั้งการไม่พูดคำหยาบคาย และคำไม่สุภาพ เป็นต้น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การไม่พูดโกหก คือการพูดแต่เรื่องที่เป็นความจริง ด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์ เพื่อให้ผู้ฟังเชื่อถือ ไม่เกิดความเดือดร้อนเสียหาย ผู้ที่พูดความจริงย่อมเป็นที่เชื่อถือของผู้อื่น ส่วนผู้ที่พูดโกหกจะทำให้ผู้อื่นหมดความเชื่อถือและบางเรื่องการโกหกก็มีความผิดตามกฎหมายดังตัวอย่างในข่าว

การพูดบิดเบือนความจริง คือ การพูดแปรปรวนไปคนละทางกับความจริง ทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจผิด เช่น มีคนต่างถิ่นมาถามถึงทางไปยังหมู่บ้านแห่งหนึ่งซึ่งไปได้สองทางก็บอกเขาว่าให้ไปทางนี้ซิ ทางง่ายและใกล้กว่า แต่ความจริงทางยากและไกลกว่า การพูดบิดเบือนความจริงเป็นการพูดโกหกเช่นกัน

การอำพรางความจริง คือ การพูดเปิดเผยความจริงบางส่วนแล้วปกปิดความจริงบางส่วนไว้ เช่น บอกกับครูว่ามีคนขโมยของแต่ไม่ยอมบอกว่าเป็นใคร ทำให้ไม่สามารถสืบหาของคืนได้ ทำให้เกิดความเสียหาย

การไม่พูดคำหยาบ คือ ไม่พูดคำที่ไม่สุภาพ คำด่าว่า คำเสียดสี คำดูถูกเหยียดหยันทำให้ผู้อื่นไม่พอใจ

ด้านกลุ่มสัมพันธ์

การให้นักเรียนได้มีโอกาสนำกิจกรรมร่วมกันบ่อย ๆ ฝึกการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ อภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่ม จะช่วยให้นักเรียนเกิดแนวความคิดหลาย ๆ ด้าน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในโอกาสต่อไปได้

สื่อการเรียนการสอน

1. ตัวอย่างจากหนังสือพิมพ์
2. นิทานเรื่องรอดตัวเพราะรักษาความสัตย์
3. แผนภูมิบทกลอน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ก. ขั้นนำ

- ให้นักเรียนอ่านบทกลอน แล้วร่วมกันสรุปใจความสำคัญของบทกลอน
 " อันอ้อยตาลหวานลิ้นแล้วสิ้นซาก แต่ลมปากหวานหูไม่รู้หาย
 ถึงเจ็บอันหมั่นแสนยังแคลนคลาย เจ็บจนตายเพราะพูดเห็นให้เจ็บทรวง"
 ...สุนทรภู่...

- ครูเล่านิทานเรื่องรอดตัวเพราะรักษาความสัตย์ แล้วร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการฟังนิทาน (นิทานในภาคผนวก ท้ายแผน)

ข. ขั้นสอน

ขั้นกิจกรรมสอนเนื้อหาและความคิดรวบยอด

- ให้นักเรียนเลือกผู้สังเกตการณ์การทำงานกลุ่ม 1 คน เพื่อฟังคำแนะนำในการสังเกตการณ์การทำงานกลุ่ม และรับแบบสังเกตการณ์จากครู
- ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ที่ครูเตรียมมา (ดูภาคผนวก) แล้วร่วมกันวิเคราะห์ข่าวตามหัวข้อที่กำหนดให้
- ให้ตัวแทนกลุ่มเสนอผลการร่วมกันวิเคราะห์ข่าว

ขั้นวิเคราะห์พฤติกรรมและสร้างความคิด

- ร่วมกันสรุปถึงผลเสียของการโกหก บิดเบือนความจริงให้ผู้อื่นเข้าใจผิด
- ให้นักเรียนยกตัวอย่างการพูดโกหก บิดเบือนอำพรางความจริง หรือพูดคำหยาบที่นักเรียนเคยพบในชีวิตประจำวัน แล้วร่วมกันวิเคราะห์ถึงผลเสียที่เกิดขึ้น

ค. ขั้นอภิปราย

ขั้นการให้เหตุผลและการตัดสินใจ

- ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญและความจำเป็นของการมีความซื่อสัตย์ทางวาจา ตามหัวข้อต่อไปนี้
 - คนเราพูดโกหกบิดเบือนอำพรางความจริงเพราะอะไร

- ผลดีของการมีความซื่อสัตย์ทางวาจา
 - ผลเสียของการไม่มีความซื่อสัตย์ทางวาจา
 - ทำอย่างไรในกลุ่มของนักเรียนจึงจะเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ทางวาจา
9. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอผลการอภิปราย และผลการสังเกตการณ์การทำงานกลุ่ม
10. ครูสรุปและเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการอภิปรายของนักเรียน

ง. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

11. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความสำคัญ และความจำเป็นของการมีความซื่อสัตย์ทางวาจา แล้วสรุปไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ทั้ง 7 พฤติกรรม และผลการปฏิบัติของนักเรียนตามที่ครูรวบรวมไว้

12. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสำรวจและรายงานผลการปฏิบัติเพื่อให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ตามแผนที่ได้ตกลงร่วมกัน เพื่อให้รู้ว่ามีสมาชิกคนใดบ้างที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ทั้ง 7 พฤติกรรม ให้กลุ่มยกย่องชมเชยและบันทึกรายชื่อสมาชิกที่ปฏิบัติได้ จากนั้นสำรวจสมาชิกที่ปฏิบัติได้ไม่ครบ แล้วเปิดโอกาสให้สมาชิกผู้นั้นได้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ และร่วมกันวางแผนหาวิธีช่วยเหลือให้สมาชิกสามารถปฏิบัติได้ โดยยึดแนวทางของสมาชิกที่ปฏิบัติได้ และให้กลุ่มบันทึกรายชื่อสมาชิกที่ยังปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ไม่ครบลงในแบบสำรวจพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ (ดูภาคผนวก) จากนั้นจึงคัดเลือกผู้ที่ปฏิบัติได้ดีที่สุดในกลุ่มเป็นดาวของกลุ่ม

13. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอผลการสำรวจสมาชิกกลุ่ม และผู้ที่เป็นดาวของกลุ่มเพื่อรับรางวัลตามข้อตกลง

จ. ขั้นวัดผล

14. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด 4 ข้อ

1. ผลดีของผู้มีความซื่อสัตย์ทางวาจา คือ
2. ผลเสียของผู้ที่ไม่มีความซื่อสัตย์ทางวาจา คือ
3. ข้อคิดที่นักเรียน ได้จากการเรียนการสอนในวันนี้ คือ
4. นักเรียนจะนำข้อคิดที่ได้จากการเรียนในวันนี้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

อย่างไร

การประเมินผลด้านเนื้อหา

1. จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้การสอน การตอบคำถาม
2. จากผลการวิเคราะห์และอภิปรายในกลุ่ม
3. จากผลการสำรวจการปฏิบัติของสมาชิกกลุ่ม
4. จากการทำแบบฝึกหัด

การประเมินผลด้านกลุ่มสัมพันธ์

1. จากความสัมพันธ์และความร่วมมือในการทำงานของสมาชิกกลุ่ม
2. จากการวางแผนและผลการปฏิบัติของสมาชิกกลุ่ม
3. จากการปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตนเองในกลุ่ม
4. จากข้อมูลของผู้สังเกตการณ์การทำงานกลุ่ม

นิทานชาดกเรื่อง รอดตัวเพราะรักษาความสัตย์

ครั้งหนึ่งพระโพธิสัตว์ได้เสวยชาติเป็นลูกโค วันหนึ่งแม่โคได้ซ่อนลูกไว้แล้วออกไปเที่ยวหาอาหารในป่า เผอิญไปพบกับเสือโคร่งตัวหนึ่ง เสือกระโดดเข้ามาจะจับแม่โคกินเป็นอาหาร แม่โคจึงได้อ้อนวอนขอชีวิตแก่เสือด้วยวาจาอ่อนหวาน เสือก็ไม่ยอมจะกินแม่โคให้ได้ แม่โคจึงกล่าวว่า "ถ้าท่านกินข้าพเจ้าจริงแล้ว ข้าพเจ้าขอผลัดพอให้ข้าพเจ้าได้กลับไปให้บุตรกินนมเสียก่อน แล้วข้าพเจ้าจะกลับมาให้ท่านกิน"

เสือก็ยอมปล่อยแม่โคไป ครั้นแม่โคกลับไปถึงลูกจึงเรียกลูกให้มากินนม แล้วเล่าเรื่องที่ได้ไปพบกับเสือจนได้สัญญากับเสือดว่าเมื่อให้ลูกกินนมอิ่มแล้วจะกลับมาให้เสือกิน ให้ลูกฟัง จากนั้นแม่โคก็จะไปให้เสือกิน แต่ลูกโคมีความรักและกตัญญูต่อมารดามาก จึงได้ขออาสาสามารถจะไปให้เสือกินแทน แต่มารดาไม่ยอมให้ลูกไปตายแทนตน ตกลงเมื่อมารดาไปลูกก็วิ่งตามไปด้วย ครั้นไปถึงเสือแล้วลูกโคจึงได้เข้าไปอ้อนวอนขอชีวิตมารดาจากเสือ และขอให้เสือกินตนแทนมารดา เสือเห็นแม่โคมีความซื่อสัตย์กลับมาให้กินตามสัญญา และเห็นลูกโคมีความกตัญญูต่อมารดาก็มีความสงสาร เลยไม่กินทั้งคู่ ปล่อยให้แม่ลูกรอดตัวไปด้วยความสวัสดิ์

(จากหนังสือ ธรรมจริยา เล่ม 5 ของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี อ่างถึงใน
คู่มือปฏิบัติกิจกรรมสร้างนิสัยสำหรับโรงเรียน ประถมศึกษา กรมวิชาการ, 2522)

● นอก.แจ้งข้อคิดผลบุญ.แจ้งเท็จ

เมื่อ เวลา 09.00 น. วันที่ 16 ม.ค. นาย
ธีระ จันทระเกษม ปลัดอำเภอเมือง จ.เลย ได้รับ
มอบอำนาจจากนายชาญชัย แตรประสิทธิ์ นาย
อำเภอเมืองเลย นำความเข้าแจ้งกับ ร.ต.อ.ธีระ
พงษ์ พัฒนาศิลปกุล ร้อยเวร สภ.อ.เมือง ขอให้ติด
ตามตัวนายขุน ชัยสิทธิ์ อดีตผู้ใหญ่บ้านบ้านน้ำ
คิ้ว หมู่ 5 ต.เสี้ยว อ.เมือง และนายสุข หรือทอง
สุข ไม่ทราบนามสกุล มาดำเนินคดีในข้อหาแจ้ง
ความเท็จต่อพนักงาน และเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติ

หรือละเว้นหน้าที่โดยมิชอบด้วย

จากการสอบสวนนายธีระให้การว่า เมื่อ
ประมาณต้นปี 2532 ที่ผ่านมานายสุขได้ไปหา
นายขุน ผู้ใหญ่บ้านในขณะนั้น เพื่อให้ออกใบแจ้ง
ย้าย โดยใช้ชื่อนายมงคล ไสกรักษ์ ซึ่งเป็นคนใน
หมู่บ้านน้ำคิ้ว และทางนายขุนได้นำตัวนายสุขมา
แจ้งให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนของอำเภอเมืองเลย
ดำเนินการจนเสร็จ ต่อมาทางเจ้าหน้าที่ตรวจพบ
ว่า นายมงคลเสียชีวิตไปนานแล้ว จากนั้นจึงได้
แจ้งความกับตำรวจ สภ.อ.เมือง เพื่อติดตามตัว
นายสุขซึ่งทราบภายหลังว่าเป็นคนลาวมาดำเนิน
คดี แต่นายสุขหลบหนีไปได้คาดว่าหนีไป
ประเทศลาว และจากการสอบสวนของเจ้าหน้าที่
นายขุนต้องมีส่วนรู้เห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ จึงได้นำ
ความมาแจ้งดังกล่าว ร้อยเวรจึงได้ลงบันทึก
ประจำวันไว้เป็นหลักฐาน และจะได้ติดตามเข
พบมาสอบสวนหาข้อเท็จจริงต่อไป.

เตลิหิวส์

วันพฤหัสบดีที่ 18 มกราคม พ.ศ.2539

ให้นักเรียนอ่านข่าว แล้วร่วมกันวิเคราะห์ข่าวตามหัวข้อต่อไปนี้

- ข่าวนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
- สาเหตุของข่าวมาจากอะไร
- ผลที่เกิดมาจากเหตุคืออะไร
- นักเรียนคิดว่าการกระทำของนายขุน และนายสุข จะเกิดผลเสียต่อใครบ้าง

เพราะอะไร

แบบสังเกตการณ์การทำงานกลุ่ม แผนการสอนที่ 17

วันที่ เดือน..... พ.ศ. 2539 กลุ่มที่

คำชี้แจง ให้นักเรียนสังเกตการทำกิจกรรมในกลุ่มแล้วบันทึกการสังเกต ตามหัวข้อต่อไปนี้กิจกรรมที่ 1 การวิเคราะห์ข่าว

1. บรรยายภาคในการทำงานกลุ่ม

2. สมาชิกกลุ่มให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มอย่างไร

ผู้ที่ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน

3. ประเมินการทำงานกลุ่ม พอใจ หรือ ต้องแก้ไข

กิจกรรมที่ 2 การอภิปรายกลุ่มถึงความสำคัญของการมีความซื่อสัตย์ทางวาจา

4. บรรยายภาคในการทำงานกลุ่ม

5. สมาชิกให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มอย่างไร

6. ผู้ที่ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม

7. ตลอดการทำงานกลุ่มทั้ง 2 ครั้ง หัวหน้ากลุ่มปฏิบัติหน้าที่อย่างไร

8. สมาชิกกลุ่มปฏิบัติหน้าที่เป็นที่พอใจหรือไม่

9. ประเมินการทำงานกลุ่มครั้งที่ 2 พอใจ หรือ ไม่พอใจ

ลงชื่อ ผู้สังเกตการณ์

แผนการสอนที่ 18

การพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ความซื่อสัตย์ ครั้งที่ 3 ความซื่อสัตย์ทางใจ เวลา 4 คาบ

ความคิดรวบยอด

การสร้างสถานการณ์ให้เด็กได้ปฏิบัติ และร่วมกันวิเคราะห์สรุปความรู้เป็นการสอนจากการปฏิบัติ ที่จะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจ และเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

หลังจากเรียนเนื้อหาจบแล้วนักเรียนจะสามารถ

1. แบ่งปันสิ่งของภายในกลุ่มได้โดยไม่ขัดแย้งกัน
2. สรุปข้อคิดจากการทำกิจกรรมแบ่งปันสิ่งของได้
3. บอกวิธีนำข้อคิดที่ได้จากการเรียนการสอนไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

ด้านกลุ่มสัมพันธ์

1. ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้
2. ใช้กระบวนการกลุ่มแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้
3. ปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์อย่างน้อย 6 พฤติกรรม จากพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ 7 พฤติกรรม

เนื้อหาความรู้

ความซื่อสัตย์ทางใจ คือ การทำใจของตนเองให้สำรวม เป็นกลาง ไม่คิดริษยาผู้อื่น ไม่คิดคดโกง กลั่นแกล้ง หรือคิดร้ายทั้งปวง ต่อผู้อื่น เป็นต้น ซึ่งในการปลูกฝังจริยธรรมความมีวินัยในตนเองให้กับนักเรียนนั้น ครูสามารถสอนความรู้และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียนได้ และสามารถตรวจสอบการเรียนรู้ของนักเรียนได้ด้วยการถามคำถามหรือทำแบบฝึกหัด แต่การที่นักเรียนตอบคำถามได้ไม่ใช่สิ่งที่ยืนยันว่านักเรียนปฏิบัติตามนั้น มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่รู้ว่าสิ่งใดดีสิ่งใดไม่ดีแต่ไม่ได้ลงมือปฏิบัติสิ่งที่ดี ดังนั้นการสร้างหรือกำหนดสถานการณ์เข้ามาให้

นักเรียนกระทำจะบอกครูได้ว่านักเรียนมีความคิดและคุณธรรมในเรื่องนั้นมากเพียงไร เพราะการปฏิบัติเป็นการกระทำที่สังเกตได้

เนื้อหาต้านกลุ่มสัมพันธ์

การกำหนดสถานการณ์ให้นักเรียนมีโอกาสกระทำกิจกรรมร่วมกันบ่อย ๆ ฝึกการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ อภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่ม จะช่วยให้นักเรียนเกิดแนวความคิดหลาย ๆ ด้านซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้ที่สามารถจะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

สื่อการเรียนการสอน

1. สิ่งของที่นำมาให้นักเรียนเลือก เช่น ดินสอ ยางลบ ไม้บรรทัด สมุด ชนม ฯลฯ
2. รางวัลสำหรับดาวของกลุ่ม
3. บัตรข้อความสำนวนไทย 5 ข้อความ

กิจกรรมการเรียนการสอน

ก. ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนอ่านบัตรข้อความสำนวนไทย ที่มีความหมายเกี่ยวกับความไม่จริงใจ การหลอกลวง คิดคดทรยศต่อผู้อื่น แล้วร่วมกันสนทนาทำความเข้าใจถึงความหมาย และที่มาของสำนวนไทย ดังต่อไปนี้

- ปากว่าตาขยิบ
- หน้าเนื่อใจเลื้อ
- ปากปราศรัยน้ำใจเชือดคอ
- ต่อหน้ามะพลับลับหลังตะโก
- หักหลัง

ข. ขั้นสอน

กิจกรรมสอนเนื้อหาและความคิดรวบยอด

2. ให้นักเรียนยกตัวอย่างที่นักเรียนเคยเห็นการกระทำที่แสดงถึงความไม่จริงใจ ทั้งเรื่องที่ทำนักเรียนเคยพบในชีวิตจริง ๆ จากภาพยนตร์ หรือจากละครโทรทัศน์ เช่น เป่าปณจัน

3. ร่วมกันยกตัวอย่างเกี่ยวกับผู้ที่มีจิตใจดี ไม่คิดร้ายตอบโต้การกระทำของผู้อื่น ทั้งเรื่องที่พบจากชีวิตจริง จากภาพยนตร์ หรือ จากละครโทรทัศน์ ซึ่งในที่สุดความดีสามารถเอาชนะอุปสรรคทั้งปวงได้ เช่น ตัวละครชื่อ "โหมม" จากเรื่องไม้ดัด เป็นต้น

4. ให้นักเรียนแยกเข้ากลุ่มและคัดเลือกผู้สังเกตการณ์ของกลุ่ม ฟังคำแนะนำในการสังเกตการณ์การทำงานกลุ่ม

5. ครูแจกดินสอ ยางลบ ไม้บรรทัด และขนม ไวบนโต๊ะของแต่ละกลุ่ม โดยให้สิ่งของน้อยกว่าจำนวนสมาชิกกลุ่ม 1 ชิ้น

6. ครูบอกกับนักเรียนว่า สิ่งของที่วางอยู่บนโต๊ะครูแจกให้นักเรียนแต่ละกลุ่มขอให้นักเรียนคิดในใจว่าอยากจะได้อะไรมากที่สุดเมื่อครูให้สัญญาณให้นักเรียนหยิบสิ่งของได้คนละ 1 ชิ้น

7. เมื่อสมาชิกเข้าใจแล้วครูจึงให้สัญญาณนักเรียนเลือกสิ่งของบนโต๊ะของแต่ละกลุ่ม

8. ครูให้สัญญาณหยุด และตรวจสอบความเรียบร้อยของแต่ละกลุ่ม

9. ให้ผู้สังเกตการณ์ของแต่ละกลุ่ม รายงานผลการสังเกตการณ์

ขั้นวิเคราะห์พฤติกรรมและสร้างความคิด

10. ครูซักถามนักเรียน ตามแนวทางดังนี้

- ใครได้สิ่งของตรงกับที่ตัวเองเลือกไว้ในใจ
- ใครที่ไม่ได้ตรงกับที่เลือกเอาไว้ก่อน
- ใครที่ไม่ได้เลย เพราะอะไร
- คนที่ได้ตามที่เลือกทำอะไรจึงได้ ดีใจหรือไม่
- คนที่ไม่ได้ตามที่เลือกทำอะไร เสียใจหรือไม่
- กลุ่มใดบ้างที่ขัดแย้งกัน หรือตกลงกันไม่ได้

11. ให้นักเรียนพูดถึงการกระทำ ความคิด ความรู้สึก ของตนในการเลือกสิ่งของ

ค. ขั้นอภิปราย

ขั้นการให้เหตุผลและการตัดสินใจ

12. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มของตนเอง

- ปัญหาของกลุ่มครั้งนี้คืออะไร

- สาเหตุของปัญหามาจากอะไร
- จะมีวิธีการแก้ไขปัญหาได้อย่างไร เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นอีก

13. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายของกลุ่ม

14. ครูเพิ่มเติมการอภิปรายของนักเรียนในส่วนที่ยังไม่ชัดเจน และเสนอแนะวิธีการทำงานกลุ่มและการนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

ง. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

15. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม และการจะนำไปใช้แก้ปัญหาหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ในโอกาสต่อไปได้อย่างไร

16. ให้แต่ละกลุ่มสำรวจสมาชิกว่ามีใครที่สามารถปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องความซื่อสัตย์ได้ครบทั้ง 7 พฤติกรรม ให้กลุ่มบันทึกชื่อสมาชิกนั้นและให้คำยกย่องชมเชย และให้สมาชิกผู้นั้นได้เล่าถึงวิธีการปฏิบัติตัว เพื่อเป็นตัวอย่างในกลุ่ม

17. ให้แต่ละกลุ่มสำรวจสมาชิกที่ยังปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องความซื่อสัตย์ได้ไม่ครบทุกพฤติกรรม และให้สมาชิกนั้นชี้แจงเหตุผลที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ครบ จากนั้นสมาชิกในกลุ่มร่วมกันหาแนวทาง และให้ข้อเสนอแนะช่วยเหลือสมาชิกที่ยังปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ไม่ครบทุกพฤติกรรม

18. ให้แต่ละกลุ่มคัดเลือกสมาชิกกลุ่มที่ปฏิบัติดีที่สุดเป็นดาวของกลุ่ม เพื่อเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติ

19. ให้แต่ละกลุ่มเสนอผลการสำรวจการปฏิบัติของสมาชิกกลุ่ม และรายชื่อผู้ที่เป็นดาวของกลุ่มเพื่อรับรางวัล

จ. ขั้นวัดผล

20. ให้นักเรียนทำกิจกรรมเล็กลิ่งของใหม่อีกครั้ง

21. ให้นักเรียนเขียนเล่าถึงข้อคิดที่ได้จากการเรียนครั้งนี้ และจะนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

การประเมินผลด้านเนื้อหา

ประเมินจาก

1. ความสนใจในการเรียน การทำกิจกรรมและการตอบคำถาม
2. ผลการอภิปรายและการรายงานของกลุ่ม
3. การเขียนเล่าข้อคิดจากการเรียนและการจะนำไปใช้ประโยชน์

การประเมินผลด้านกลุ่มสัมพันธ์

1. การเลือกสิ่งของและการแก้ปัญหาของกลุ่ม
2. ความสัมพันธ์และความร่วมมือในการแก้ปัญหาของกลุ่ม
3. ผลการสังเกตการณ์การทำงานกลุ่ม
4. ผลการสำรวจการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ของแต่ละกลุ่ม

แผนการสอนที่ 19

การพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ความซื่อสัตย์ ครั้งที่ 5

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

ความซื่อสัตย์สุจริตทั้งกาย วาจา ใจ เป็นสิ่งประเสริฐ คนที่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคนที่มีเกียรติ ทำให้ตนเองและสังคมอยู่อย่างมีความสุข คนที่คดโกง ไม่มีความซื่อสัตย์เป็นบุคคลที่ไม่น่าคบค้าทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน

จุดประสงค์การเรียนรู้

หลังจากเรียนเนื้อหาแล้ว นักเรียนสามารถ

1. สรุปข้อคิดจากการเล่นเกมเก็บสมบัติได้
2. ยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการมีความซื่อสัตย์ได้อย่างน้อย 1 ตัวอย่าง

คุณลักษณะที่ต้องการด้านกลุ่มสัมพันธ์

1. มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในกลุ่มและทำงานร่วมกันได้
2. เสนอความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มได้
3. ปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ได้ครบทั้ง 7 พฤติกรรม

เนื้อหาด้านความรู้

ความซื่อสัตย์เป็นการกระทำที่ยึดหลักความยุติธรรม ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ความซื่อสัตย์ทำให้บุคคลมีความเคารพมั่นใจในตนเอง และเป็นที่ไว้วางใจจากบุคคลอื่น ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมที่ดีทางจิตใจที่แสดงถึงความจริงใจ ซื่อตรง พุดจริง ทำจริง ไม่หลอกลวง

ความจริงใจ คือ การกระทำที่ตรงกับใจ ไม่เสแสร้งแกล้งทำไม่ใช่ปากพูดอย่างหนึ่งแต่ใจคิดอย่างหนึ่ง หรือต่อหน้าทำอย่างหนึ่ง พอลับหลังทำอีกอย่างหนึ่ง เช่น นักเรียนรักเพื่อนอย่างจริงใจ เมื่อเห็นว่าเพื่อนทำผิดก็ตักเตือน กลัวเพื่อนทำผิดมากกว่ากลัวเพื่อนโกรธ การไม่พูดโกหก คือ พูดแต่เรื่องที่เป็นความจริง ด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์เพื่อให้ผู้ฟัง

เชื่อถือไม่เกิดความเดือดร้อนเสียหาย แต่ในบางครั้งที่การพูดความจริง แล้วก่อให้เกิดความเสียหายต่อตนเอง หรือผู้อื่น เช่น เรื่องส่วนตัวของเรา หรือของผู้อื่น ก็ไม่ควรพูด หรือเรื่องที่เป็นความลับของทางราชการก็ไม่ควรพูด ดังนั้นการพูดความจริงควรยึดหลัก ดังนี้

1. เรื่องนั้นต้องเป็นเรื่องจริง
2. เรื่องจริงนั้นต้องเป็นประโยชน์
3. ต้องพูดให้ถูกเวลา และถูกโอกาส
4. ต้องพูดด้วยถ้อยคำสุภาพ อ่อนโยน
5. ผู้พูดต้องพูดด้วยความหวังดี

เนื้อหาต้านกลุ่มสัมพันธ์

การให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันบ่อย ๆ และฝึกการคิดวิเคราะห์ วิวิจารณ์ อภิปราย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่ม จะช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดใหม่ ๆ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตในโอกาสต่อไป

สื่อการเรียนการสอน

1. แผนภูมิพฤติกรรมย่อยของความซื่อสัตย์
2. กล้องกระดาศ 3 ใบ
3. ของใช้ส่วนตัวนักเรียน เช่น ดินสอ ยางลบ คนละ 2 ชิ้น
4. นกหวีด

กิจกรรมการเรียนการสอน

ก. ขั้นนำ

1. ทบทวนพฤติกรรมย่อยของความซื่อสัตย์ 7 พฤติกรรม และข้อมูลการปฏิบัติของนักเรียนที่ครูสังเกต สัมภาษณ์ และสอบถามรวบรวมไว้ ทั้งในจุดที่ดี และจุดที่ต้องแก้ไข

ข. ขั้นสอน

กิจกรรมสอนเนื้อหาและความคิดรวบยอด

2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มคัดเลือกตัวแทนกลุ่มละ 1 คน เพื่อฟังคำแนะนำในการ

สังเกตการทำกิจกรรมจากครู

3. ให้นักเรียนเล่นเกม "เก็บสมบัติ" (ดูภาคผนวก)
4. ให้ผู้สังเกตการณ์เล่าถึงการเล่นเกมของกลุ่มที่ตนเองสังเกต ตามหัวข้อ
 - มีใครวิ่งออกมาแตะเพื่อนนอกเส้นแดนบ้างหรือไม่
 - มีใครหยิบของผู้อื่นในกล่องบ้างหรือไม่
 - มีสมาชิกคนใดไม่ตั้งใจปฏิบัติหรือไม่

ขั้นวิเคราะห์พฤติกรรมและสร้างความคิด

5. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนา ตามหัวข้อต่อไปนี้
 - กลุ่มใดที่ปฏิบัติถูกต้องตามกติกาที่ตกลงกันไว้
 - กลุ่มที่ปฏิบัติผิดกติกาสมควรได้รับการตัดสินหรือไม่ เพราะอะไร
 - กลุ่มใดเป็นกลุ่มชนะ เพราะอะไร
 - นักเรียนเกิดความคิดอย่างไร จากการเล่นเกมเก็บของและจะนำแนวความคิดนั้นไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

ค. ขั้นอภิปราย

ขั้นการให้เหตุผลและการตัดสินใจ

6. ให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย และให้เหตุผลกันภายในกลุ่มตามหัวข้อ
 - คนที่มีความซื่อสัตย์ทำให้ตนเองและสังคมอยู่อย่างมีความสุขได้ เพราะอะไร
 - คนคดโกงไม่มีความซื่อสัตย์ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนได้ เพราะอะไร
7. ให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายกลุ่ม
8. ครูเสนอแนะเพิ่มเติมการอภิปรายของนักเรียน

ง. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

9. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความเข้าใจในการเรียนการสอน

"ความซื่อสัตย์ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ เป็นสิ่งประเสริฐคนที่ประกอบอาชีพสุจริตเป็นคนที่มีเกียรติมีศักดิ์ศรีทำให้ตนเองและสังคมอยู่กันอย่างมีความสุข ส่วนคนที่คดโกงเป็นคนที่ไม่น่าคบค้าทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน" แล้วสรุปถึงการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่อง

ความซื่อสัตย์ทั้ง 7 พฤติกรรมของนักเรียน ที่จำเป็นต้องฝึกปฏิบัติ และรักษาไว้เป็นคุณสมบัติของตนเอง

10. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสำรวจสมาชิกกลุ่มที่ปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ได้ครบทุกพฤติกรรม ให้กลุ่มบันทึกรายชื่อและให้คำชมเชย ตามแบบสำรวจพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์

11. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสำรวจสมาชิกกลุ่มที่ปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ได้ไม่ครบทุกพฤติกรรม ให้กลุ่มบันทึกรายชื่อสมาชิกและพฤติกรรมที่ยังปฏิบัติไม่ได้ เหตุผลที่ทำให้ปฏิบัติไม่ได้ ให้กลุ่มพิจารณาเหตุผล และหาแนวทางช่วยเหลือให้สมาชิกทุกคนปฏิบัติให้ได้ครบทุกพฤติกรรม

12. ให้กลุ่มคัดเลือกผู้ที่ปฏิบัติดีที่สุดในดาวของกลุ่ม

13. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่ม เสนอผลการสำรวจการปฏิบัติของสมาชิกกลุ่ม และรายชื่อดาวของกลุ่มเพื่อรับรางวัลตามข้อตกลง

จ. ขั้นวัดผล

ให้นักเรียนเขียนเล่าถึงการกระทำที่แสดงถึงความซื่อสัตย์ที่นักเรียนเคยปฏิบัติแล้วเกิดประโยชน์ต่อตัวนักเรียน ที่นักเรียนประทับใจ 1 ตัวอย่าง

การประเมินผลด้านเนื้อหา

1. จากการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้การสอน
2. จากการตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็น
3. จากการเขียนเล่าการกระทำที่แสดงถึงความซื่อสัตย์

การประเมินผลด้านกลุ่มสัมพันธ์

1. จากความร่วมมือและความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม
2. จากผลการสำรวจการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม
3. จากผลการรายงานของผู้สังเกตการณ์การทำงานกลุ่ม

เกม "เก็บสมบัติ"

อุปกรณ์ในการเล่น

1. กล้องกระดาษ กลุ่มละ 1 ใบ
2. ของใช้ประจำตัวนักเรียน เช่น ดินสอ ยางลบ ไม้บรรทัด ฯลฯ คนละ 2 ชิ้น
3. นกหวีด หรือสิ่งที่ใช้ให้สัญญาณ

วิธีการเล่น

1. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มให้จำนวนสมาชิกเท่ากันและจัดนักเรียนเป็นผู้สังเกตการณ์กลุ่มละ 1 คน
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเข้าแถวตอนลึก หักแถวยืนเท่ากันตรงเส้นที่ครูขีดให้
3. วางกล้องกระดาษไว้ตรงหน้าห่างจากหัวแถว 6-8 เมตร
4. ให้รวบรวมของใช้ของสมาชิกคนละ 2 ชิ้น ไปวางไว้ข้างกล้อง
5. เมื่อครูให้สัญญาณให้นักเรียนวิ่งไปหยิบของใช้ของตนเองใส่ในกล้อง 1 ชิ้น แล้ววิ่งกลับมาแตะเพื่อนคนที่อยู่ต่อจากตนเองในแถว เมื่อแตะเพื่อนแล้วให้ต่อท้ายแถว ส่วนคนที่ถูกแตะจะวิ่งไปเก็บของตนเองใส่ในกล้อง ทำเวียนกันไป คนละ 2 รอบ จนของใช้ใส่กล้องหมด กลุ่มที่เสร็จก่อนเป็นผู้ชนะ

กติกาในการเล่น

1. นักเรียนหยิบได้เฉพาะของใช้ของตน หากหยิบของผู้อื่นถือว่าทำผิดกติกา
2. ต้องวิ่งกลับมาถึงเส้นแดนและแตะมือก่อน คนต่อไปจึงจะมีสิทธิ์วิ่งไปเก็บของ ห้ามวิ่งออกจากเส้นแดนก่อนแตะมือ

สถานที่เล่น

สนามกลางแจ้งที่ไม่มีสิ่งกีดขวางที่จะเป็นอันตราย

แผนการสอนที่ 20

การพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ความซื่อสัตย์ ครั้งที่ 6 (สรุปกิจกรรมพัฒนาความซื่อสัตย์) เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

การสรุปความคิดและความรู้หลังจากเรียนเนื้อหาและกระทำกิจกรรม เป็นการทบทวนความรู้และประสบการณ์ในการเรียนการสอน เพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนในเรื่องต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

หลังจากเรียนเนื้อหาจนจบแล้ว นักเรียนสามารถ

1. สรุปความคิดและอธิบายถึงความสำคัญของความซื่อสัตย์ได้
2. ประเมินความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของตนเอง หลังจากเรียนด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ได้
3. ทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้อง อย่างน้อย 8 ข้อ จาก 10 ข้อ

คุณลักษณะที่ต้องการด้านกลุ่มสัมพันธ์

1. มีความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจกัน ยอมรับซึ่งกันและกัน
2. แลกเปลี่ยนแนวความคิดซึ่งกันและกัน หลังจากได้ทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เรื่องความซื่อสัตย์
3. ปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ได้ครบทั้ง 7 พฤติกรรม

เนื้อหาด้านความรู้

การอภิปรายสรุปเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผ่านมาเป็นการทบทวนความรู้ที่นักเรียนได้เรียนผ่านมาเพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป และเพื่อให้ครูได้รับทราบการประเมินตนเองของนักเรียนและนำข้อมูลที่ได้ ไปปรับแก้ไขวิธีการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง ในเรื่องต่อไป

พฤติกรรมความซื่อสัตย์ที่ต้องการฝึกให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

1. การพูดความจริง และปฏิบัติตามคำพูดของตนเอง
2. การไม่พูดแก้ตัวเมื่อตนเองได้กระทำความผิด
3. ไม่ลักขโมยหรือหยิบใช้สิ่งของผู้อื่น โดยไม่ขออนุญาต
4. นำสิ่งของที่เก็บได้คืนเจ้าของหรือนำส่งครูประกาศหาเจ้าของ
5. ไม่ลอกการบ้านหรือลอกข้อสอบของผู้อื่น
6. ไม่หลบหนีการเรียน หรือหนีโรงเรียน
7. ไม่พูดโยนความผิดให้ผู้อื่นเมื่อตนเองทำความผิด

เนื้อหาต้านกลุ่มสัมพันธ์

ในการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์ ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านกลุ่มสัมพันธ์ ดังนี้คือ

1. เลือกผู้นำกลุ่มโดยพิจารณาที่ความสามารถและความเหมาะสม
2. รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนและของผู้อื่น
3. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
4. เสนอแนวความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มได้
5. ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติและแก้ปัญหาของกลุ่มได้
6. ยอมรับมติหรือข้อตกลงของกลุ่ม และปฏิบัติตาม
7. รายงานการปฏิบัติของตนให้กลุ่มรับทราบได้
8. ร่วมกันพิจารณาข้อบกพร่องของสมาชิกในกลุ่ม และช่วยเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติได้
9. มีความเห็นอกเห็นใจและให้ความช่วยเหลือกันในกลุ่ม
10. วิเคราะห์ปัญหาในการทำงานของกลุ่มได้

สื่อการเรียนการสอน

1. แผนภูมิพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องความซื่อสัตย์
2. แผนภูมิข้อปฏิบัติในการทำงานกลุ่ม
3. รางวัลของกลุ่มและกลุ่มดีเด่น

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ก. ขั้นนำ

ครูสรุปถึงกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนและปฏิบัติ เรื่องความซื่อสัตย์มาแล้ว 5 ครั้ง ข้อดีของนักเรียนในการเรียนการทำงานกิจกรรม และการทำงานกลุ่มที่ครูได้รวบรวมบันทึกไว้ และข้อเสีย หรือข้อบกพร่องในการทำงานกิจกรรม และการทำงานกลุ่มที่ครูพบและบันทึกไว้

ข. ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนเขียนแสดงความรู้สึก ต่อการเรียนการสอนตามหัวข้อ
 - ความรู้สึกของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผ่านมา
 - สิ่งที่นักเรียนชอบในการเรียนและทำกิจกรรมที่ผ่านมา
 - สิ่งที่นักเรียนไม่ชอบในการเรียนที่ผ่านมา
 - สิ่งที่นักเรียนอยากให้มีในการเรียนครั้งต่อ ๆ ไป
 - ประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการเรียนและทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
2. ให้นักเรียนเข้ากลุ่มเพื่อร่วมกันประเมินผลการทำกิจกรรมกลุ่มที่ผ่านมาตามหัวข้อ
 - กิจกรรมกลุ่มเกิดประโยชน์ต่อกลุ่มของนักเรียนหรือไม่ ถ้าเกิด เกิดอย่างไร
 - สมาชิกพอใจ หรือสบายใจในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันมากน้อยเพียงใด
 - มีปัญหา หรืออุปสรรคอะไรบ้างในการทำกิจกรรมกลุ่ม
 - กลุ่มของนักเรียนต้องการทำกิจกรรมกลุ่มต่อไปอีกหรือไม่ ถ้าควรทำ ต่อไป

สมาชิกกลุ่มควรปฏิบัติตัวอย่างไร

3. ให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอข้อสรุปของกลุ่มหน้าชั้นเรียน
4. ร่วมกันอภิปรายเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนยังไม่เข้าใจชัดเจน และให้คำแนะนำในการปฏิบัติ ยกย่องชมเชยให้กำลังใจแก่นักเรียนในการปฏิบัติต่อไป

ค. ขั้นสรุป

5. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความหมายของความซื่อสัตย์ สิ่งที่ต้องปฏิบัติในการทำงานกลุ่ม แล้วให้นักเรียนอ่านแผนภูมิพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ ที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียน และแผนภูมิข้อควรปฏิบัติในการทำงานเป็นกลุ่ม
6. คัดเลือกดาวของห้อง และกลุ่มดีเด่นในการปฏิบัติพฤติกรรมความซื่อสัตย์

ง. ชั่วคราว

7. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด 10 ข้อ

การประเมินผลด้านเนื้อหา

ประเมินจาก

1. การสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน การตอบคำถาม และแสดงความคิดเห็น
2. การตรวจแบบฝึกหัด

การประเมินด้านกลุ่มสัมพันธ์

1. ความสัมพันธ์และความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม
2. ผลการอภิปรายและการสังเกตการทำงานกลุ่ม
3. ผลการปฏิบัติกิจกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องความซื่อสัตย์ของสมาชิกกลุ่ม

แบบฝึกหัดแผนการสอนที่ 20 เรื่อง ความซื่อสัตย์

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / หน้าข้อความที่นักเรียนเห็นว่าถูกต้อง และเขียน
เครื่องหมาย X หน้าข้อความที่ไม่ถูกต้อง

-1. ความซื่อสัตย์ หมายถึงการประพฤติ ปฏิบัติ อย่างเหมาะสม ตรงไปตรงมา ทั้ง
ต่อตนเองและต่อผู้อื่น
-2. ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ มักเป็นผู้ที่ผู้อื่นให้ความเคารพ เชื่อถือ และไว้วางใจ มากกว่า
ผู้ที่ไม่ค่อยมีความซื่อสัตย์
-3. ความซื่อสัตย์ ปฏิบัติได้ทั้งทางกาย ทางวาจา ทางใจ
-4. การไม่พูดบิดเบือนความจริง หลอกลวงผู้อื่น และไม่พูดคำหยาบคาย เป็นความ
ซื่อสัตย์ทางกายเท่านั้น
-5. "ผืนดี" หีบขยาลบของ "ผืนเด่น" ไปใช้โดยผืนเด่นไม่รู้ ถ้าหากผืนดีนำมาคืน
แล้วก็ไม่จำเป็นต้องบอกให้ทราบและขอโทษ
-6. "เก่ง" เป็นคนโง่มากที่ทำการบ้านไม่เสร็จ แต่ไม่ยอมลอกการบ้านเพื่อนจนถูก
ครูลงโทษ
-7. ถ้าเพื่อนทำการบ้านไม่ได้ การให้เพื่อนลอกเพื่อไม่ให้ถูกครูลงโทษเป็นหน้าที่ของ
เพื่อนที่ดี
-8. การสัญญากับผู้อื่นด้วยคำพูดเฉย ๆ ถ้าเราไม่พอใจก็ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามก็ได้
-9. "สมศรี" เก็บเงินได้ 5 บาท โดยที่ไม่มีใครทราบ แต่สมศรียังนำเงินไปให้ครู
ประกาศหาเจ้าของ ถือว่าสมศรีเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์
-10. ผู้ที่ไม่มีความซื่อสัตย์ ย่อมทำให้ผู้อื่นขาดความเชื่อถือ หรือย่อมได้รับความ
ไว้วางใจจากผู้อื่นน้อยลง

แผนการสอนที่ 21

การพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เวลา 4 าบ
เรื่อง ความมีระเบียบวินัย ครั้งที่ 1 ความรู้เรื่องความมีระเบียบวินัย

ความคิดรวบยอด

ความมีระเบียบวินัยของคนในสังคม จะช่วยให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ไม่เดือดร้อนกันวุ่นวาย ถ้าสังคมใดคนขาดระเบียบวินัยแล้ว สังคมนั้นจะเกิดความสงบสุข และความ เป็นระเบียบเรียบร้อยได้ยาก

จุดประสงค์การเรียนรู้

หลังจากเรียนเนื้อหาเรื่องความมีระเบียบวินัยแล้ว นักเรียนสามารถ

1. บอกความหมายของความมีระเบียบวินัยได้
2. ยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการมีระเบียบวินัยได้อย่างน้อย 3 ข้อ
3. เปรียบเทียบผลดีผลเสีย ของการมีวินัย และการขาดระเบียบวินัยได้
4. ทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้องอย่างน้อย 4 ข้อ จาก 6 ข้อ

คุณลักษณะที่ต้องการด้านกลุ่มสัมพันธ์

1. เลือกหัวหน้ากลุ่มและเลขานุการกลุ่ม จากผู้ที่มีความเหมาะสมได้
2. เสนอความคิดเห็นที่มีประโยชน์ต่อกลุ่มได้
3. ร่วมกันวางแผนปฏิบัติและกำหนดข้อตกลงของกลุ่มได้
4. ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ได้

เนื้อหาด้านความรู้

ความรู้เรื่อง ความมีระเบียบวินัยจากบัตรเนื้อหาในภาคผนวกท้ายแผน

เนื้อหาด้านกลุ่มสัมพันธ์

ในการทำงานกลุ่ม จะต้องมีการแบ่งหน้าที่และบทบาทของสมาชิกกลุ่มแต่ละคนตามความถนัดและความสามารถ และถือเป็นหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มทุกคนที่จะต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองซึ่งจะเกิดขึ้น ได้จากการร่วมกันวิเคราะห์กิจกรรมที่ปฏิบัติด้วยตนเองและจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้กับผู้อื่น อันจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งการที่สมาชิก

กลุ่มได้ร่วมกันวางแผนการปฏิบัติ และกำหนดข้อตกลงของกลุ่มเอง จะช่วยให้สมาชิกกลุ่มมีกำลังใจ ในการปฏิบัติจนเกิดความมีระเบียบวินัยในตนเองได้ในที่สุด

สื่อการเรียนการสอน

1. กระดาษตัดเป็นรูปดาว ด้านหลังเขียนโจทย์คณิตศาสตร์ จำนวนเท่ากับจำนวนนักเรียน
2. ซองคำถาม
3. ป้ายดาวคะแนน 10 ป้าย
4. แผนภูมิระเบียบวินัยที่นักเรียนต้องฝึกปฏิบัติ 8 ข้อ
5. คุกกี้อาหารเท่าจำนวนนักเรียนในชั้น

กิจกรรมการเรียนการสอน

ก. ชำนาญ

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ด้วยวิธีการชมเชยการเรียนรู้ และการปฏิบัติของนักเรียน ที่ผ่านมา แล้วให้รางวัลโดยการมอบดาวให้คนละ 1 ดวง เมื่อนักเรียนได้ดาวครบทุกคนแล้วให้พลิก ดูป้ายด้านหลังซึ่งจะมีโจทย์คณิตศาสตร์ให้นักเรียนหาคำตอบ เมื่อได้คำตอบแล้ว ให้นักเรียนรวมกลุ่มผู้ที่ ได้คำตอบเท่ากัน ซึ่งจะได้นักเรียน 2 กลุ่ม (ตามที่ครูเตรียมคำตอบไว้)

2. ให้นักเรียนแบ่งหน้าที่กันภายในกลุ่ม (เลือกหัวหน้ากลุ่ม เลขานุการกลุ่ม ผู้สังเกตการณ์) แล้วให้ผู้ที่จะเป็นผู้สังเกตการณ์ ออกมารับแบบบันทึกการสังเกตการณ์และฟังคำแนะนำในการสังเกต (ให้ผู้สังเกตการณ์เดินอยู่ท้ายแถวของกลุ่มและสังเกตพฤติกรรมเพื่อนในกลุ่มว่ามีการแทรกแถวลัดคิว ผู้อื่น หรือกระทบกระทั่งกัน หรือขัดแย้งกันอย่างไร ตามแบบบันทึกการสังเกตที่ครูแจกให้)

ข. ขั้นสอน

กิจกรรมสอนเนื้อหาและความคิดรวบยอด

3. ให้นักเรียนเข้าแถวหน้าห้องเรียน ครูสร้างสถานการณ์ว่าจะเลี้ยงอาหารกลางวันแก่นักเรียนในวันต่อไป โดยให้นักเรียนไปรับคุกกี้แลกกอาหารที่โรงครัวคนละ 1 ใบ ใครเข้าไม่ได้ เพราะมีจำนวนจำกัด ขอให้นักเรียนเดินไปเป็นแถว ห้ามวิ่งหรือส่งเสียงดังรบกวนห้องอื่น เมื่อเสร็จแล้วให้เดินเป็นแถวกลับมาห้อง ให้เป็นระเบียบที่สุด และรวดเร็วที่สุด

4. ให้นักเรียนปฏิบัติตามสถานการณ์ที่ครูกำหนด (ครูสังเกตนักเรียนอยู่ห่าง ๆ)

ขั้นวิเคราะห์พฤติกรรมและสร้างความคิด

5. เมื่อนักเรียนกลับถึงห้องและนั่งเป็นกลุ่มเรียบร้อยแล้ว ครูตั้งประเด็นคำถาม

- การเดินแถวไปโรงครัวเรียบร้อยดีหรือไม่ มีอะไรเกิดขึ้นบ้าง
- การหยิบคุกกี้เป็นอย่างไร เกิดความวุ่นวาย หรือมีการแทรกแถวแซงคิวกันหรือไม่

- คนที่ได้คุมป้องกันหรือทำทางอย่างไร และคนที่ไม่ได้คุมป้องกันทำทางอย่างไร
- การเดินแถวกลับมาห้องเป็นอย่างไร เมื่อเทียบกับตอนไป

6. ให้ผู้สังเกตการณ์รายงานผลการสังเกต แล้วร่วมกันสนทนาและซักถามนักเรียนให้วิเคราะห์พฤติกรรมที่ได้กระทำ

- ความวุ่นวายไม่เป็นระเบียบเกิดจากอะไร (กลัวไม่ได้คุมป้องกัน, ไม่มีวินัย)
- ถ้าไม่ต้องการให้เกิดความวุ่นวาย นักเรียนจะต้องทำอย่างไร (บังคับตนเองให้มีระเบียบวินัย ไม่แตกแถวแซงคิวผู้อื่น)

ค. ขั้นอภิปราย

ขั้นการให้เหตุผลและการตัดสินใจ

7. แจกบัตรเนื้อหา เรื่องความมีระเบียบวินัย ให้นักเรียนในกลุ่มร่วมกันศึกษาและอภิปรายซักถาม และตอบคำถามท้ายบัตรเนื้อหา

8. ให้ตัวแทนของทั้งสองกลุ่ม เสนอผลการอภิปราย

9. ครูเพิ่มเติมการรายงานของนักเรียน และสนทนาถึงความจำเป็นที่ต้องให้นักเรียนปฏิบัติตามพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความมีระเบียบวินัยทั้ง 8 พฤติกรรม ที่ศึกษาจากบัตรเนื้อหา

ง. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

10. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน โดยครูตั้งคำถามสรุปบทเรียนไล่ช่องไว้ กลุ่มที่จะตอบก่อนให้เลือกคำถาม 1 คำถาม จากช่องใดก่อนก็ได้ เมื่อนักเรียนเลือกช่องใด ครูเปิดคำถามและอ่านให้ฟัง นักเรียนในกลุ่มต้องช่วยกันตอบให้ได้ภายใน 30 วินาที ถ้าหมดเวลาแล้วยังตอบไม่ได้ ให้กลุ่มอื่นเป็นผู้ตอบ และถ้าทีมใดตอบคำถามได้ถูกต้อง จะได้เปิดป้ายดาวคะแนน จำนวนดาวในป้ายที่เปิดได้จะเป็นคะแนนของกลุ่ม และเป็นคะแนนสะสมไปเรื่อย ๆ จนครบ 6 แผนการสอนเรื่องความมีระเบียบวินัย จึงจะรวมคะแนนกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดเป็นผู้ชนะ

แนวคำถาม

- ระเบียบวินัย คืออะไร
- การประพฤติปฏิบัติตามระเบียบวินัยเกิดผลดีอย่างไร
- จงยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงความมีวินัย 3 ตัวอย่าง
- จงยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงความไม่มีวินัย 3 ตัวอย่าง
- ผู้ที่มีระเบียบวินัยมีลักษณะอย่างไร
- จงยกตัวอย่างโทษของการขาดวินัย 2 ตัวอย่าง
- จงบอกพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องความมีระเบียบวินัยที่นักเรียนควรปฏิบัติ

11. ให้นักเรียนอ่านป้ายแผนภูมิพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความมีระเบียบวินัย ที่นักเรียนควรปฏิบัติทั้ง 8 พฤติกรรม

จ. ชิ้นวัดผล

12. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด 6 ข้อ

การประเมินผลด้านเนื้อหา

ประเมินจาก

1. การสังเกตการทำกิจกรรม การตอบคำถาม และการแสดงความคิดเห็นในการเรียน
2. ผลของการอภิปราย ตอบคำถามหลังจากศึกษาบัตรเนื้อหา
3. ผลการตรวจแบบฝึกหัด

การประเมินผลด้านกลุ่มสัมพันธ์

ประเมินจาก

1. การเลือกหัวหน้า และเลขาธิการที่มีความเหมาะสม
2. ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่ม และความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
3. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม
4. ผลการสังเกตการทำงานกลุ่มของผู้สังเกตการณ์กลุ่ม

ภาคผนวก

บัตรเนื้อหา เรื่อง ความมีระเบียบวินัย

ระเบียบวินัย หมายถึง ข้อบังคับ คำสั่ง กฎ ระเบียบ กติกา ที่สังคมวางเอาไว้ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของคนในสังคมที่อยู่ร่วมกันจำนวนมาก ถ้าทุกคนปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบที่สังคมวางไว้ ก็จะนำมาซึ่งความสงบสุข ความเจริญก้าวหน้า ความมั่นคงปลอดภัย

ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การประพฤติทั้งกาย วาจา ใจ ที่อยู่ในกรอบของระเบียบ ประเพณี และกฎหมาย โดยคิดถึงส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ไม่ประพฤติตามใจตนเองที่ขัดกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

การรักษาระเบียบวินัย คือ การควบคุมความประพฤติ และการปฏิบัติให้ถูกต้อง เหมาะกับ จรรยาบรรณ ข้อบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรมของสังคม

ลักษณะของผู้ที่มีระเบียบวินัย

1. รู้จักวินัยของตนเองเป็นอย่างดี เมื่อเข้าอยู่ในสังคมใดจะต้องหาความรู้เรื่องระเบียบวินัย และแบบแผนของสังคมนั้นให้ดี เพื่อจะได้ปฏิบัติไม่ผิด เช่น เป็นนักเรียนจะต้องรู้จักระเบียบข้อบังคับ ข้อตกลงของห้องเรียน และโรงเรียน
2. เคร่งครัดในวินัยเป็นอย่างดี คือ เป็นผู้ที่ยพยายามประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัย ไม่ละเมิดทั้งต่อหน้าและลับหลัง

คุณค่าหรือประโยชน์ของการมีระเบียบวินัย

1. ช่วยป้องกันการเสื่อมเสียชื่อเสียง เพราะการประพฤติผิด
2. ผู้รักษาระเบียบวินัยจะได้ชื่อว่าเป็นคนดี
3. ผู้ฝึกปฏิบัติเสมอจนเป็นนิสัย จะเกิดวินัยในตนเอง จะช่วยให้การทำงานเสร็จเรียบร้อยรวดเร็ว

โทษของการขาดระเบียบวินัย

ถ้าคนในสังคมไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ จะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น

1. เมื่ออยู่ที่บ้านไม่ฟังคำสั่งสอน หรือคำตักเตือนของพ่อแม่ คบเพื่อนไม่ดี ก่อการทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น ทำให้เกิดความลำบากต่อตนเองและครอบครัว

2. อยู่ที่โรงเรียนไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน หรือห้องเรียน ทำให้ห้องเรียนล้นสนุนววย ครูสอนได้ไม่สะดวก ต้องเสียเวลารอว่ากล่าวตักเตือน ทำให้เสียเวลาในการเรียนการสอน

3. เมื่ออยู่ในสังคม การขาดระเบียบวินัยทำให้เกิดความวุ่นวาย ไม่เป็นระเบียบ ไม่เคารพกฎหมาย ทำให้เกิดการปล้นจี้ คดโกง ทะเลาะวิวาท ไม่เคารพกฎจราจร ทำให้เกิดอุบัติเหตุ การจราจรติดขัด และผู้ที่เดือดร้อนก็คือ ประชาชนในสังคมนั้นเอง

ความมีวินัยในตนเองที่นักเรียนควรฝึกปฏิบัติ

1. การเข้าแถวได้เรียบร้อยโดยไม่ต้องมีครูคอยควบคุม ในแต่ละวันจะมีการเข้าแถว 3 ครั้ง คือ เข้าแถวเคารพธงชาติก่อนเข้าเรียนตอนเช้า เข้าแถวหลังพักเที่ยงและเข้าแถวกลับบ้านหลังเลิกเรียน ปัญหาของการเข้าแถวคือ มีคนเล่น พูดคุยหยอกล้อกัน ทำให้เกิดความไม่เรียบร้อย และใช้เวลามาก ถ้านักเรียนทุกคนควบคุมตนเองให้เข้าแถวให้เรียบร้อย จะใช้เวลาอันน้อยลงมาก และยังทำให้ดูเรียบร้อย เป็นระเบียบด้วย

2. ไม่แซงคิวผู้อื่นเมื่อต้องรอรับบริการหรือทำธุระพร้อมกันหลาย ๆ คน หรือกระทำการใด ๆ ร่วมกับบุคคลหลาย ๆ คน เช่น การไปหาหมอ ไปติดต่อราชการ ซื้อของ เป็นต้น หรือเมื่ออยู่ในโรงเรียน เช่นการส่งงานครูพร้อมกันหลายคน การรับอาหารกลางวันหรือสิ่งของที่โรงเรียนแจกให้ ฯลฯ ทุกคนต้องการความสะดวก รวดเร็วด้วยกันทั้งนั้น การเข้าแถวตามลำดับมาก่อนหลังเป็นมารยาทที่ควรปฏิบัติ เพราะแสดงถึงความมีระเบียบและไม่เกิดความวุ่นวาย

3. ปฏิบัติตามข้อบังคับ หรือข้อตกลงของห้องเรียน ซึ่งในแต่ละห้องจะมีข้อตกลงร่วมกัน เช่น ไม่ส่งเสียงดังในห้อง ไม่รื้อของบนโต๊ะครู เป็นต้น ซึ่งข้อตกลงเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยในห้องเรียน การปฏิบัติตามจะทำให้เกิดความเป็นระเบียบในห้องเรียน

4. ไม่ทะเลาะวิวาทหรือกลั่นแกล้งผู้อื่น ถือเป็นการกระทำที่น่ารังเกียจ ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ได้รับความทุกข์ จึงไม่ควรปฏิบัติ

5. ไม่ประพฤติดินฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน เพราะกฎระเบียบของโรงเรียนตั้งขึ้นเพื่อให้ทุกคนปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดความสงบ และความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกัน

6. ไม่ทิ้งขยะหรือเศษสิ่งของต่าง ๆ ทำให้โรงเรียนสกปรก ต้องทิ้งลงในถังขยะที่จัดเตรียมไว้ให้เสมอ

7. เดินกลับบ้านเป็นแถวด้วยความเรียบร้อย การเดินกลับบ้านเป็นแถว นักเรียนจะได้กลับบ้านและถึงบ้านพร้อม ๆ กัน ไม่มีคนเถลไถล ช่วยป้องกันอุบัติเหตุในการเดินทาง เพราะเข้าแถวทำให้มองเห็นได้ไกล คนขับรถระมัดระวังขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความเรียบร้อย และแสดงถึงการมีระเบียบวินัยของนักเรียนด้วย

8. การไม่พูดคำหยาบและคำที่ไม่สุภาพ คือการไม่พูดถ้อยคำที่ฟังแล้วไม่สุภาพต่าง ๆ เช่น คำด่าว่า คำเลียดสี คำดูถูกเหยียดหยัน ทำให้ผู้อื่นได้รับความอับอาย เกิดความเสียหาย หรือไม่พอใจ เป็นต้น

ศึกษาบัตรเนื้อหาแล้ว ให้ตอบคำถามต่อไปนี้

1. ระเบียบวินัยมีความจำเป็นสำหรับนักเรียนหรือไม่ ----- เพราะอะไร -----

2. ลักษณะของผู้มีระเบียบวินัยเป็นอย่างไร -----

3. ประโยชน์ของการมีระเบียบวินัย มีอะไรบ้าง -----

4.โทษของการขาดระเบียบวินัย มีอะไรบ้าง -----

5. วินัยในตนเอง เรื่องใดบ้างที่นักเรียนควรฝึกปฏิบัติ -----

6. ให้ตกลงในกลุ่ม ว่าจะฝึกปฏิบัติทุกเรื่องหรือไม่ เพราะอะไร -----

แบบฝึกหัดแผนการสอนที่ 21

ชื่อ นามสกุล เลขที่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. ระเบียบวินัย คือ อะไร -----

2. ความมีระเบียบวินัย คือ อะไร -----

3. จงยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการมีระเบียบวินัย 3 ตัวอย่าง -----

1) ----- 2) -----

3) -----

4. จงยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการขาดระเบียบวินัย 3 ตัวอย่าง

1) ----- 2) -----

3) -----

5. จงยกตัวอย่างโทษของการขาดระเบียบวินัยในโรงเรียน 3 ข้อ

1) ----- 2) -----

3) -----

6. จงบอกถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความมีระเบียบวินัยที่นักเรียนต้องปฏิบัติทั้ง

8 พฤติกรรม

1) ----- 2) -----

3) ----- 4) -----

5) ----- 6) -----

7) ----- 8) -----

7. ข้อคิดที่นักเรียนได้รับจากการเรียนการสอนในครั้งนี้ คือ -----

จะนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันของนักเรียนอย่างไร -----

ภาคผนวก

แบบบันทึกการสังเกตการณ์การทำงานกลุ่ม ครั้งที่ 21

วันที่ เดือน พ.ศ. 2539 กลุ่มที่

คำชี้แจง

ให้นักเรียนสังเกตการทำงานของตนเองในชั้น แล้วบันทึกตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การเดินแถวขณะไปของสมาชิกเป็นอย่างไร
2. มีสมาชิกแทรกแถวแซงผู้อื่นหรือไม่ ถ้ามี มีใครบ้าง 1. ชื่อ.
2. ชื่อ. 3. ชื่อ. 4. ชื่อ.
3. มีการแย่งกันเกิดขึ้นหรือไม่..... ถ้ามี มีใครบ้าง 1. ชื่อ.
2. ชื่อ. 3. ชื่อ. 4. ชื่อ.
4. มีผู้ตักเตือนผู้อื่นหรือไม่ ถ้ามี 1. ชื่อ..... ตักเตือน ชื่อ.....
ข้อความที่ตักเตือน
2. ชื่อ ตักเตือน ชื่อ ข้อความที่ตักเตือน.....
3. ชื่อ ตักเตือน ชื่อ ข้อความที่ตักเตือน.....
5. มีผู้ที่ไม่พอใจเมื่อไม่ได้คุบองหรือไม่..... ถ้ามี มีใครบ้าง 1.ชื่อ.....
การแสดงที่ไม่พอใจ
2. ชื่อ..... การแสดงออกที่ไม่พอใจ
3. ชื่อ การแสดงออกที่ไม่พอใจ
4. ชื่อ..... การแสดงออกที่ไม่พอใจ
6. การเดินแถวกลับห้องเป็นอย่างไร
7. สิ่งสังเกตเห็นอื่นๆ

ลงชื่อ ผู้สังเกตการณ์

แผนการสอนที่ 22

การพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เวลา 3 คาบ
เรื่อง ความมีระเบียบวินัย ครั้งที่ 2 กิจกรรมเปรียบเทียบความมีวินัยกับความไม่มีวินัย

ความคิดรวบยอด

ระเบียบวินัย มีความสำคัญสำหรับสังคม ถ้าคนในสังคมมีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ และข้อตกลงของสังคม จะช่วยให้สังคมเป็นระเบียบ คนในสังคมจะอยู่กันอย่างสงบสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้

หลังจากเรียนเนื้อหาแล้ว นักเรียนจะสามารถ

1. บอกผลดีผลเสียของการมีระเบียบวินัย และ ไม่มีระเบียบวินัยได้
2. ยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการมีวินัย และการขาดระเบียบวินัยได้
3. ทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้องอย่างน้อย 4 ข้อ จาก 6 ข้อ

คุณลักษณะที่ต้องการด้านกลุ่มสัมพันธ์

1. ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้
2. เสนอความคิดเห็นที่มีประโยชน์ต่อกลุ่มได้
3. ปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ของตนได้
4. ปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความมีระเบียบวินัย ได้อย่างน้อย 5 พฤติกรรม

เนื้อหาด้านความรู้

ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การประพฤติทั้งกาย วาจา ใจ ให้อยู่ในกรอบของระเบียบ ประเพณีและกฎหมาย และในการปลูกฝังความมีระเบียบวินัยให้กับนักเรียน ครูสามารถสอนความรู้ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียนได้ และสามารถตรวจสอบการเรียนรู้ของนักเรียนได้ด้วย การถามคำถามกับนักเรียน หรือให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด แต่การที่นักเรียนมีความรู้ ตอบคำถามได้ ยังไม่สามารถมั่นใจได้ว่านักเรียนจะปฏิบัติตามความรู้ที่นักเรียนมี การสร้างสถานการณ์ขึ้นมาให้นักเรียน ได้ลงมือปฏิบัติ จะทำให้ครูสามารถสังเกตนักเรียน และสรุปได้ว่านักเรียนมีความคิดและ มีวินัยในเรื่องนั้นมากน้อยเพียง

เนื้อหาด้านกลุ่มสัมพันธ์

การเรียนรู้ที่นักเรียนมีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีโอกาสร่วมกันคิดวิเคราะห์ แลกเปลี่ยนประสบการณ์กันในกลุ่ม จะช่วยให้นักเรียนเกิดแนวความคิดหลาย ๆ ด้าน และจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เมื่อมีโอกาส

สื่อการเรียนการสอน

1. ชองคำถาม
2. บ้ายดาวคะแนน
3. รางวัลสำหรับผู้ชนะการทำกิจกรรม

กิจกรรมการเรียนการสอน

ก. ขั้นนำ

1. ทบทวนเนื้อหาบทเรียนที่ผ่านมา โดยใช้กิจกรรมในชั้นสรุปของบทเรียนที่ผ่านมา คือ แข่งขันตอบคำถามเป็นกลุ่ม ตามขั้นตอนคือให้กลุ่มเลือกชองคำถาม ครูอ่านคำถามในชองนั้น แล้วให้กลุ่มช่วยกันตอบภายในเวลา 30 วินาที ถ้าตอบถูกต้องได้เปิดบ้ายดาวคะแนน คะแนนที่เปิดได้จะเป็นคะแนนของกลุ่ม แต่ถ้าตอบไม่ได้ หรือตอบไม่ถูก กลุ่มที่ยังไม่ตอบจะได้ตอบแทน

ตัวอย่างคำถาม

- ความมีระเบียบวินัย คืออะไร
- ความมีระเบียบวินัยเกิดผลดีอย่างไร
- การขาดระเบียบวินัยเกิดผลเสียอย่างไร
- จงยกตัวอย่างการกระทำที่มีระเบียบวินัย 3 ตัวอย่าง
- จงยกตัวอย่างการกระทำที่ขาดระเบียบวินัย 3 ตัวอย่าง

2. รวมคะแนนของแต่ละกลุ่มได้กับคะแนนเก่า เป็นคะแนนสะสมของกลุ่ม

3. ครูย้ำถึงความสำคัญ และความจำเป็นของการมีระเบียบวินัย และซักถามถึงการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความมีระเบียบวินัย 8 พฤติกรรม ตามที่ตกลงกัน

ข. ขั้นสอน

กิจกรรมสอนเนื้อหาและความคิดรวบยอด

4. ให้นักเรียนทำกิจกรรม "ชิงแชมป์" โดยมีวิธีการเล่นและกติกา คือ ให้นักเรียน

จับคู่เป่ายิงฉุบ (การเล่นโดยใช้มือทำสัญลักษณ์ 3 อย่าง คือ กำมือ ชู 2 นิ้ว เรียกว่า กรรไกร ถ้ากำมือ เรียกว่าฆ้อน และแบมือเรียกกระตาด การแพ้ชนะ กรรไกรชนะกระตาด กระตาดชนะฆ้อน และฆ้อนชนะกรรไกร ถ้าออกเหมือนกันให้ออกใหม่ การจะออกมือให้เอามือไขว่หลังไว้ แล้วพูดคำว่า "เป่ายิงฉุบ" พร้อมกับออกสัญลักษณ์เมื่อมาตรงหน้าพร้อมกันเพื่อดูใครแพ้ (ใครชนะ) หากผู้แพ้ผู้ชนะ แล้วให้ผู้แพ้เกาะเอวต่อหลังผู้ชนะ จากนั้นผู้ชนะจะเป่ายิงฉุบกับคู่คนที่ชนะเช่นกัน และคู่ที่แพ้ต้องเกาะเอวผู้ชนะอีก ทำไปเรื่อย ๆ สุดท้ายคนที่อยู่หัวแถวที่ไม่แพ้ใครเลย คือ "แชมป์เปี้ยน"

กติกาการเล่น คือ ทั้งสองฝ่ายต้องมีจำนวนคนที่เกาะหลังเท่ากัน จึงจะแข่งขันกันได้ ยกเว้นเหลือ 2 กลุ่ม หรือรอบชิงแชมป์ แชมป์ไม่เท่ากันก็ได้ และในการเล่นห้ามส่งเสียงดัง

5. เมื่อได้แชมป์เปี้ยนในการเล่น ครูชมเชยและมอบรางวัลเป็นกำลังใจ

6. ให้โอกาสนักเรียนได้แก้ตัวอีกครั้ง เพื่อดูว่าแชมป์เปี้ยนจะรักษาแชมป์ได้หรือไม่ แต่ก่อนที่จะเล่นครั้งที่ 2 ครูหาโอกาสเตรียมนักเรียนไว้ 2 คน ให้เล่นบทบาทสมมติ ผู้ที่ไม่เคารพกติกาโดยไม่ยอมรับการพ่ายแพ้ คือ ถ้าชนะให้เพื่อนต่อหลัง ถ้าแพ้ให้เถียงกับเพื่อนว่าตนเองชนะ

7. ครูขออาสาสมัครเป็นผู้สังเกตการณ์ 2 คน ฟังคำแนะนำในการสังเกตจากครู (การเตรียมเด็กให้ครูปล่อยนักเรียนที่ไม่เกี่ยวข้องไปทำธุระ 2-3 นาที เพื่อไม่ให้รู้ถึงการเตรียมสร้างสถานการณ์ของครู)

8. ให้นักเรียน "ชิงแชมป์เปี้ยน" อีกครั้ง

ขั้นวิเคราะห์พฤติกรรมและสร้างความคิด

9. ให้ผู้สังเกตการณ์เล่าถึงการทำกิจกรรมและสิ่งที่สังเกตเห็นจากการทำกิจกรรม

10. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการเล่น

- การเล่นครั้งแรกกับครั้งที่ 2 ครั้งใดที่เกิดความเรียบร้อยและสนุกสนานกว่ากัน เพราะอะไร (ครั้งแรก เพราะไม่มีการขัดแย้งกัน)

- การเล่นครั้งที่ 2 ไม่สนุกเพราะอะไร (มีผู้ไม่ทำตามกติกา)

- การที่เพื่อนเปลี่ยนกติกาเอง โดยไม่บอกให้ทราบ นักเรียนยอมรับได้หรือไม่ เพราะอะไร

11. ครูอธิบายและชี้แจงนักเรียนตามแนวทางต่อไปนี้ ในการเล่นหรือการแข่งขัน จะมีกฎกติกา และข้อบังคับในการเล่น เพื่อให้การเล่นหรือการแข่งขันเกิดความเรียบร้อย สนุกสนาน บริสุทธ์และยุติธรรม ในสังคมเราเช่นกัน การจะอยู่ร่วมกันให้สงบเรียบร้อยและมีความสุข จะต้องเคารพกฎระเบียบของสังคม ในปัจจุบันสังคมเราวุ่นวาย เพราะคนไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ

การลักขโมย ซึ่งทรัพย์สิน ทำร้ายผู้อื่น หลอกหลวง คดโกงผู้อื่น เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายทั้งนั้น ในโรงเรียนเกิดความวุ่นวายไม่เรียบร้อย เพราะนักเรียนไม่ปฏิบัติตามระเบียบ การเข้าแถวนั้น ห้ามเล่น ห้ามคุยกัน แต่ก็ยังมีคนฝ่าฝืน การรับแจกสิ่งของก็มีคนแข่งคิวผู้อื่น ให้เดินกลับบ้าน เป็นแถวก็มีคนแตกแถว มีข้อตกลงของห้องก็ไม่ปฏิบัติตาม ที่โรงเรียนวุ่นวายก็เพราะนักเรียนไม่ปฏิบัติตามระเบียบนั่นเอง ถ้านักเรียนต้องการให้เกิดความเรียบร้อยนักเรียนต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน และข้อตกลงของห้องเรียน

ค. ชั้นอภิปราย

ขั้นการให้เหตุผลและการตัดสินใจ

12. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อ

- การมีระเบียบวินัยจะเกิดผลดีต่อตัวนักเรียน และโรงเรียนอย่างไร
- การขาดระเบียบวินัยจะเกิดผลอย่างไรต่อตัวนักเรียน และโรงเรียน
- ให้ตกลงกันในกลุ่ม และพิจารณาข้อตกลงในการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่อง

ความมีระเบียบวินัย จากการเรียนครั้งก่อนว่าเหมาะสมหรือไม่ จะเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงสิ่งใดบ้าง

13. ให้นักเรียนอภิปรายเสร็จแล้วให้ตัวแทนกลุ่มเสนอผลการอภิปราย และส่งข้อตกลงของกลุ่มให้ครูพิจารณา

14. ครูเพิ่มเติมการอภิปราย การกำหนดข้อตกลงของกลุ่ม และชมเชยให้กำลังใจในการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป

ง. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

15. ใช้กิจกรรมแข่งขันตอบคำถามสรุปบทเรียน และเปิดป้ายดาวคะแนน โดยให้นักเรียนเสี่ยงว่ากลุ่มใดจะเริ่มเล่นก่อน ผู้ที่ชนะจะได้เลือกของคำถาม ตอบถูกจะได้เปิดป้ายดาวคะแนน ตอบผิดกลุ่มตรงข้ามจะได้ตอบแทน

คำถามสรุปบทเรียน (ลดคำถามตามเวลา)

- กฎระเบียบของโรงเรียน คืออะไร
- จะเริ่มฝึกระเบียบวินัยได้อย่างไร (ศึกษาระเบียบ แล้วค่อย ๆ ฝึก)
- การเล่นเกมแล้วไม่ปฏิบัติตามกติกา เกิดผลอย่างไร
- การมีระเบียบวินัยเกิดผลดีต่อตัวนักเรียนได้อย่างไร
- การขาดระเบียบวินัยจะเกิดผลอย่างไร

- เพราะอะไรจึงต้องออกกฎระเบียบให้คนปฏิบัติตาม

16. รวมคะแนนที่กลุ่มได้กับคะแนนจากแผนการสอนที่ผ่านมา เป็นคะแนนสะสมของกลุ่ม

17. ให้แต่ละกลุ่มสำรวจการปฏิบัติของสมาชิกกลุ่มเป็นรายบุคคล ว่าใครปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความมีระเบียบวินัยข้อใดได้บ้าง ข้อใดที่คนในกลุ่มปฏิบัติได้มากที่สุด ข้อใดปฏิบัติได้น้อยที่สุด เขียนรายชื่อแล้วบันทึกพฤติกรรมที่ปฏิบัติได้และพฤติกรรมที่ปฏิบัติไม่ได้ พร้อมทั้งเหตุผลของแต่ละคน แล้วคัดเลือกคนที่ปฏิบัติดีเป็นดาวของกลุ่ม 1 คน

18. ให้ตัวแทนกลุ่มรายงานผลการสำรวจสมาชิกกลุ่ม และเสนอชื่อดาวของกลุ่มเพื่อรับรางวัล

จ. ขั้นวัดผล

19. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด

การประเมินผลด้านเนื้อหา

ประเมินจาก

1. การสังเกตความสนใจ การแสดงออกและการมีส่วนร่วมในการตอบคำถาม หรือแสดงความคิดเห็น

2. การตรวจแบบฝึกหัด

การสังเกตและประเมินด้านกลุ่มสัมพันธ์

ประเมินจาก

1. การแสดงออกและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างสมาชิกกลุ่ม

2. ผลการอภิปรายของกลุ่ม

3. ผลการสำรวจการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องความมีระเบียบวินัยของสมาชิก